

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XI.

Celovec, petek, 9. november 1956

Štev. 45 (759)

Skupnost izkoriščanih

V zadnjih dneh se nekateri krčevito trudijo, da bi dokazali volilno listo Kmečke gospodarske zveze kot kompromisno skupnost desničarskega in levičarskega tabora koroških Slovencev.

Pozdravljamo, da so se do sedaj najbolj zakleti sovražniki leve in desničarskega tabora končno dokopali do spoznanja, da ne gre enostavno zanikati gibanje, ki ima svoje korenine in svoj obstoj v najbolj zdravih silah našega ljudstva — v delovnem človeku. Pozdravljamo, da se tudi skrajna desnica, ki jo predstavlja Katoliška akcija, zaveda potrebe skupnega prizadevanja v gotovih narodnih vprašanjih, kakor je prišlo do izraza v skupnem tolmačenju člena 7 v skupni Spomenici koroških Slovencev. Le-ta mora biti tudi v bodoče osnova skupnih prizadevanj za narodne pravice.

Tolmačenje tudi volilne liste Kmečke gospodarske zveze v tem smislu pa je brez dvoma napačno ali najmanj preozko. Mi v Kmečki gospodarski zvezi, če naj je tvorna in plodna, ne moremo gledati kakršnega koli kompromisa levičarskega in desničarskega krila koroških Slovencev, marveč vidimo v njej izraz in izpoved od nekdaj zapostavljenega in izkoriščanega človeka na jugu dežele. V resnici tudi ni kompromis dveh političnih skupin temveč povezava dveh kmečkogospodarskih organizacij, ki se borita za istega kmečkega človeka, ki je bil od nekdaj le tarča za gospodo, ki je vedno usmerjala kmečko gospodarsko politiko in je o njej odločala.

Kmečka gospodarska zveza je brezkompromisna skupnost naših malih in srednjih kmetov, najemnikov in bajtarjev, ki so spoznali, da ne zadostujejo le lepe besede o vzvišenosti kmečkega življenja in o lepoti zemlje, temveč da je potrebna predvsem organizirana moč vseh neglede na različne svetovnonazorne poglede proti tradicionalnim „zaščitnikom“ kmeta, ki so le prečesto vero in svetovni nazor izkoriščali proti koristim kmečkemu človeku. To naše kmečko ljudstvo, ki se je moralo zmiraj tako popolnoma samo ubijati z vsemi nadlogami, ki so stoletja deževale nadenj, ki ni sodelovalo nikdar za zeleno mizo in ne vedelo za spletke in grdobije „kmečkih“ zastopnikov — v resnici predstavnikov veleposesti, bank, trgovskih in industrijskih slojev, ki so barantali za njegovo kožo, najboljše ve, da kmečko življenje nikdar ni bilo in tudi v današnjem času ni idila, marveč eno samo nenehno, malone neznošno trpljenje in najokrutnejša borba za obstanek. Priča za to nam je žalostna zgodovina o „kmečki kugi“, ki je v drugi polovici preteklega stoletja uničila po Karavankah na stotine kmečkih posestev; priča za to nam je današnji čas, ko dan za dnem prehaja ogromno naše zemlje v tuje roke; priča za to nam je beg z dežele in še žilavost in neugonoljiva rast naših malih kmetov in bajtarjev, ki nenehno spreminjajo socialni obraz naše zemlje.

Prav iz tega spoznanja Kmečka gospodarska zveza ni in ne more biti kompromisna tvorba, marveč edino le zakleta skupnost enako izkoriščanih malih in srednjih kmetov, bajtarjev in najemnikov proti izkoriščevalni politiki velikih, ki bo le na ta način v prav tako izkoriščanem in zapostavljenem delavskem sloju našla svojega naravnega zaveznika in se izognila nevarni, v naši zgodovini tako usodni izolaciji.

Tako gledano pa kmečkoborske volitve ne morejo biti kakršno koli merilo za narodnostno stanje na Koroškem! En sam sloj kakor znano ne predstavlja naroda niti Kmečko gospodarska zveza ni stranka s slovenskim narodnim programom. Pač pa je edina izmed volilnih list za zastopstvo v kmetijski zbornici s posebnim programom za reševanje kmečkega gospodarstva in dosego gospodarske enakopravnosti južnega predela dežele, ki je bil kakor vse kaže, baš zaradi pretežno slovenskega prebivalstva od nekdaj zapostavljen. Zato tudi edina zasluži naš glas in naše zaupanje!

Potrebe naših krajev poznajo samo naši ljudje

Utrinki z razgibanega zborovanja kandidatov in zaupnikov volilne skupnosti „Kmečke gospodarske zveze“

V delavski zbornici v Celovcu najeta dvorana je minulo soboto le s težavo sprejela vse udeležence, ki so prišli iz vseh naših krajev na predvolilno zborovanje kandidatov in zaupnikov volilne skupnosti »Kmečka gospodarska zveza«. Že dokaj časa pred začetkom zborovanja so bili zavzeti vsi razpoložljivi sedeži, udeleženci so se morali stisniti, da so mogli

dobiti prostora vsi, ki so se odzvali vabilu.

Veselje zajame človeka, ko vidi zbranih toliko zastopnikov kmečkih ljudi, ki se zavedajo pomembnosti volitev v svoje poklicno predstavništvo v občinah, okrajih in deželi — je uvodoma dejal dose-danji zbornični svetnik Janko Ogris iz Bilčovsa, ko je v imenu volilne skupnosti

»Kmečka gospodarska zveza« pozdravil zborovalce v nabit polni dvorani. Ko smo pred petimi leti šli v volilni skupnosti na volitve — je dejal — smo s skupnim prizadevanjem dosegli lep uspeh, ki je presenetil naše nasprotnike. Pokazali smo, da smo tukaj in da zahtevamo upoštevanje po načelih demokratičnosti. Pri delu v kmetijski zbornici nas je negativno zadržanje večine do naših upravičenih teženj in zahtev le še bolj prepričalo o tem, da si moramo tudi to pot spet priboriti lastno zastopstvo v deželni kmetijski zbornici, v okrajnih zbornicah in v krajevnih kmečkih odborih. Tudi tokrat se skupno potrudimo za čim boljši uspeh.

Tajnik Slovenske kmečke zveze Blaž Singer je nato izčrpno orisal gospodarski položaj našega kmeta in pomen kmečkoborskih volitev. Svojim izvajanjem in mislim, ki smo jim v našem listu dali prostora v glavnem že v zadnji številki na uvodniškem mestu, je govornik dodal še mnogo konkretnih, s številkami in primerjavami podkrepljenih ugotovitev o neprestanem gospodarskem zapostavljanju slovenskega in dvojezičnega ozemlja s strani deželne kmetijske zbornice. Poudaril je, da so izkušnje zadnjih let pokazale, da je položaj na Koroškem glede kmečkih vprašanj še vedno tak, da smejo volilci naših krajev zaupati samo kandidatom in svojih vrst, ki poznajo potrebe in težnje našega kmečkemu delovnega človeka.

Zbranim kandidatom in zaupnikom se je nato predstavil nosilec kandidatne liste volilne skupnosti »Kmečka gospodarska zveza« Janko Janežič iz Leš pri St. Jakobu v Rožu, ki je dejal, da se zaveda odgovornosti in dolžnosti, ki ju prevzema s svojo kandidaturo v deželno kmetijsko zbornico. Skupno prizadevanje za čim boljši uspeh pri volitvah — je poudaril — naj bo doprinos k našemu trudu, da si ohranimo našo zemljo vzdolž Karavank, ob Dravi in jezerih. Marsikdo po naših krajih naseda različnim vabam, ki pa so takoj po volitvah pozabljene. Povejmo slehernemu, ki od drugih pričakuje zboljšanje svojega položaja, da se volilna skupnost »Kmečka gospodarska zveza« z vso odločnostjo poteguje za obstoj in enakopravnost našega človeka na njegovi zemlji.

Podpredsednik slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter je kot drugi kandidat v svojih izjavah najprej omenil, da mu volilna oblast prvotno ni hotela priznati pravice do kandidature, očitno zato, ker gotovim krogom naš volilni nastop ne gre v račun in se bojijo, da bi prišli v zbornico odločni zagovorniki koristi in pravic našega kmečkemu prebivalstva, hoteli bi kvečjemu kimavce in mutce, ki ne bi postavljali zahtev po enakopravnosti in pravi za naše male in srednje kmete ter za najemnike in užitarje.

Uspeh naše navzočnosti v zbornici je bil doslej tudi v tem, da je večina naše predloge sprva sicer odklanjala, v nadaljnjem razvoju pa jih sama spet postavljala na dnevni red. Že iz tega vidika pa bo imelo naše zastopstvo tudi v bodoče nesporen pomen in važno nalogo.

V svojih kritičnih pripombah o zadržanju OVP-jevskega Bauernbunda do življenjskih vprašanj našega ozemlja je govornik med drugim navedel primer ziljskih kmetov, ki še vedno čakajo na povrnitev svojih od italijanskega fašizma oropanih planin, na perfidno izigravanje Zveze slovenskih zadrug v korist OVP-jevskega Landesverbanda pri razdeljevanju sredstev namenjenih za koroško združništvo, ter nacionalistično gonjo teh

KMEČKI VOLIVCI!

V nedeljo, dne 11. novembra 1956 homo šli vsi na volišče, da oddamo svoje glasovnice. Gre za važno odločitev, kdo in kako bo zastopal naše koristi in zahteve v občini, v okraju in v deželni kmetijski zbornici. Na nas vseh bo, da bodo z našimi glasovi izvoljeni možje volilne skupnosti, kateri je kmečko ljudstvo naših vasi poverilo zastopanje svojih poklicnih, socialnih in gospodarskih interesov.

V zadnjih tednih so nam poslali v vsako hišo kilograme papirnatih obljub. Časopisi, vsa leta polni ščuvanja in klevet v škodo našim ljudem, so v teh tednih krotki in »stvarni«. Vsi pa vemo, da ne izbiramo v nedeljo najboljše pripovedovalce pravljic o kmetovem srečnem življenju, marveč da gre za odločitev o enakopravnosti, o gospodarskem obstoju in razvoju vsega našega ozemlja v bodočih letih!

Vsi poznamo programe in obljube ostalih volilnih skupin. Še bolje pa poznamo resnico po naših vaseh. Naš kmet nikakor nima vzroka, tem strankarskim zastopnikom izrekati zahvalo za to, da so s kričečo prostodušnostjo zapostavljali naše zaostale kraje in z našimi denarji pitali veleposestnike in gosposke »landvirte« severnih pokrajin dežele.

Tudi v bodoče njihovi nameni niso drugačni. To nam dovolj jasno napovedujejo že njihove kandidatne liste: Spet je naše ozemlje zapostavljeno. Zanj predlagani kandidati pa — sami presodite in predajte njihove besede in njihovo dejanja v letih, ki so komaj za nami!

Tudi nas poznate, zbrane v volilni skupnosti Kmečke gospodarske zveze, vsakega in vse. Poznate naš izvor, našo prošlost, naše delo, naš prispevek v skupnih naporih za boljšo bodočnost naše zemlje in poštenih ljudi, ki na njej živijo.

- DA BI PRENEHALA KRIVICA,
- DA BI BIL KONEC ZAPOSTAVLJANJA,
- DA BI VELJALA SKRB PREDVSEM MALIM IN POTREBNIM — BREZ RAZLIKE IN STRANKARSTVA,
- DA BI STARI IN MLADI GLEDALI V BODOČNOST BREZ STRAHU ZA SVOJ OBSTOJ,

za to skrb nam dajte v roke legitimacijo s svojo glasovnico 11. novembra 1956!

Vaš kandidat
DR. MIRT ZWITTER

Svica poziva: Rešite mir!

Tudi v minulem tednu je bilo zanimanje vse svetovne javnosti osredotočeno na tragične dogodke, ki so se hkrati odvijali na dveh različnih prizoriščih: na Madžarskem in v Egiptu. Istočasna zasedanja na sedežu Združenih narodov, kjer so se vrstili sklepi, resolucije in pozivi, so bila le blede kulise krvavi stvarnosti, kajti pozive na prenehanje s prelivanjem krvi so preglušile detonacije bomb in granat.

Razvoj na Madžarskem se je koncem zadnjega tedna obrnil v nevarno smer in je grozil povratak v nekdajne razmere kapitalističnega in protiljudskega režima. Doma in v svetu so začeli zmagovalno dvigati glave tisti ljudje, ki so nekoč zaslužnjevali in izkoriščali madžarsko delovno ljudstvo, že so se pojavljali znani »plemeniti« veleposestniki in drugi kapitalisti, da bi se spet okoristili z dobrinami, ki so v socialističnem družbenem redu postale last vsega ljudstva. Skratka, upravičeni upor madžarskega ljudstva proti zgrešeni politiki zadnjih let, upor, ki naj bi zagotovil nadaljnji napredni in socialistični razvoj na Madžarskem, so izkoristile temne sile reakcije in so se v divjih izgrelih proti delavskim in partijskim funkcionarjem najbolj jasno pokazali cilji, ki so jih zasledovali ti ljudje: povratak v čase fašističnega Horthyjevega režima.

Ob takem razvoju je generalni sekretar madžarske partije osnoval novo »revolu-

cionarno delavsko-kmečko vlado«, katere program vsebuje neodvisnost dežele, obrambo socialističnega reda in razvoj socializma, upostavitve odnosov z vsemi državami na osnovi enakopravnosti ter dvig življenjske ravni, na sovjetsko armado pa se je obrnil za pomoč pri vzpostavitvi reda in miru. Dogodki, ki so sledili tem ukrepom, so predvsem na Zapadu izzvali silno ogorčenje zaradi akcij sovjetskih čet na Madžarskem, kjer je po trenutnih poročilih v glavnem spet mir.

Paralelno z dogodki na Madžarskem se je nadaljeval anglo-francosko-izraelski napad na Egipt, kjer je prišlo po poročilih iz Londona do prekinitve sovražnosti šele v noči od torke na sredo, potem ko so v Združenih narodih sklenili ustanovitev mednarodne sile za vzdrževanje reda na področju Sueškega prekopa.

Anglo-francoska agresija v Egiptu je izzvala splošno ogorčenje v svetu ter je prišlo do odkritega nasprotovanja tudi doma v Angliji in Franciji. Posebno predsednik angleške vlade Eden se je znašel v kočljivem položaju in so Angleži v pretežni večini obsodili politiko njegove vlade. Eden izmed njegovih ministrov je iz protesta proti vladni politiki na Bližnjem vzhodu podal ostavko, ameriški zunanji minister Dulles pa je izjavil, da sta Anglija in Francija vsled svojega napada (Nadaljevanje na 8. strani)

krogov v bauernbundovskem glasilu »Allgemeine Bauernzeitung« proti slovenskemu življu.

Govornik je odločno zavrnil tudi zlohotno propagando o izmišljeni nevarnosti slovenizacije Koroške, v katero so vpregli nacionalistično časopisje od Celovca preko Salurna pa vse do Hamburga, da bi prikriji, kako dejansko sami v svrhu ponemčevanja naših krajev pokupujejo slovenske kmetije (na primer Kajetan Wutte je pokupil kar tri posestva na Komlju, kjer hoče Südmarcha postaviti še ponemčevalno šolo), da je pri dveh koroških bankah odprl poseben konto za sredstva, namenjena za nakup naših posestev po nemških priseljencih in da v Zahodni Nemčiji zbirajo denar v te svrhe.

Bauernbund obeta pravične cene za kmetijske pridelke z obljubami, da bo dosegel znižanje cen industrijskih izdelkov, kar pa je smešno — je dejal govornik — ko vendar vemo, da predstavljajo OVP sami industrialci, veletrgovci in veleposestniki, ki jim je malo mar za skrbi in potrebe srednjega in malega kmeta. Lastijo si tudi zasluge za zvišanje cene mleka, dejansko pa uporabljajo s tem dosežene viške za utrjevanje svojih podjetij — mlekar, pri katerih pa niti petina kmetov, ki jim mora prodajati mleko, ni vključena in soudeležena.

Ti krogi nasprotujejo tudi ustanavljanju deželnih strojnih postaj in s subvencijami omogočajo le veleposestnikom in trdnim zemljiškim veljakom na nemškem in ponemčenem ozemlju nabavo zasebnih traktorjev, za naše male in srčne kmete pa teh subvencij ni. Večina naših kmetij si še dolgo ne bo mogla privoščiti zasebnih traktorjev in težjih poljedelskih strojev, zato so jim strojne postaje — Maschinenhöfe — lahko v izdatno pomoč, le čim več jih je treba. Bauernbundovska večina v kmetijski zbornici za naše kraje in našega malega in srednjega kmeta nima razumevanja, gospodom gre predvsem za to, da vlečejo visoke plače in da jim pripade levji delež pri razdeljevanju subvencij.

Zborovalcem je spregovoril tudi Mirko Kumer, pd. Črčej iz Blata pri Pliberku, ki ponovno kandidira v velikovškem okraju. V jednatih besedah je povedal, kako se je OVP-jevski predsednik velikovške okrajne kmečke zbornice na redkih sejah, ki jih je sklical v preteklih petih letih, hvalil z gradnjo vozne ceste daleč na sever na Svinško planino in kako OVP-jevskim predstavnikom niso bile pogodu naše kritične pripombe, da ni slučajno, da vodi ta cesta k posestvu bogatega Marescha, da pa bi bile take ceste potrebne tudi na hribovitih ozemljih Komlja, v predgorju Karavank, na področju žitarske in globaške občine ter drugod južno od Drave, in da bi morala okrajna zbornica to upoštevati tudi slovenski jezik, ki ga govori večina kmečkega prebivalstva. Govornik je poudaril, da nosijo naši kraji enaka bremena in da morajo za izpolnjevanje svojih dolžnosti do skupnosti imeti tudi enake pravice.

Po referatu in nagovorih je bila v diskusiji sprožena še marsikatera misel in pobuda, zlasti so vsi zborovalci odobravali, da nastopa volilna skupnost »Kmečka gospodarska zveza« tudi pri tokratnih volitvah. Predsednik Zveze slovenskih organizacij je pozval vse vključene organizacije, naj pomagajo pri delu za čim boljše volilni uspeh. Navzoči so si osvojili tudi stališče, ki ga je ob koncu še posebej poudaril kandidat dr. Mirt Zwitter in ga izrecno podprl tudi na zborovanju navzoči šentlpiški župnik g. Kristo Srienc, da se mora volilna skupnost »Kmečka gospodarska zveza« tesno naslanjati predvsem tudi na tiste volivce, ki imajo samo malenkost zemljiške posesti in se pehajo za svoj obstanek tudi kot delavci ali mali nameščenci. Vsi ti so naši naravni zavezniki in spadajo v naše vrste, saj izhajajo iz naših kmečkih družin in iz okolja naše sosesčine, a so vsled večje odvisnosti še bolj v nevarnosti, da bi se nam odtujili, če se ne bi trudili za povezanost z njimi.

Ob zaključku sta blaški župan Mirko Kumer in tajnik SPZ Blaž Singer ob odobranju vse dvorane izrekla zahvalo vsem dosedanjim mandatarjem in izrazila prepričanje, da bodo kandidati, ki bodo izvoljeni pri teh volitvah, v prihodnjih petih letih deležni nedeljene podpore vseh volivcev, ki bodo 11. novembra glasovali za volilno skupnost »Kmečko gospodarsko zvezo«.

Vsi na volišče! Kmetje, najemniki in užitarji!

V nedeljo bomo volili krajevne kmečke odbore, odbore okrajnih kmečkih zbornic in občni zbor kmetijske zbornice!

Govorniki, agitatorji in tisk drugih volilnih strank, predvsem Kärntner Bauernbund in Freiheitliche Bauernschaft, v volilni borbi niso štedili s samohvalo in obljubami. Kaj lahko pričakujemo od njihovih obljub, vemo iz preteklosti in vidimo po njihovih kandidatih.

Naše izkušnje v zadnjih letih so bile vedno drugačne od obljub, ki smo jih slišali. Plačilo zastopnikov na listah teh strank, ki so jim mnogi tudi iz naših krajev zaupali svoj glas v stanovskem zastopstvu, je bilo: nadaljnje zapostavljanje, nadaljnje prikrajševanje pri gospodarski pomoči v prid in dobro zemljiških veleposestnikov in bogatih severnih predelov dežele.

Edino volilna skupnost »Kmečka gospodarska zveza« je v zadnjih petih letih odločno zastopala koristi in neumorno tolmačila potrebe južnega predela Koroške. Le ta nas ni razočarala in je bila s svojimi zahtevami v kmetijski zbornici gonilna sila v borbi za enakopravnost kmečkih ljudi in posebej za popolno enakopravnost ziljskih, rožanskih, gorjanskih in podjunskih kmetov.

Volilna skupnost »Kmečka gospodarska zveza« bo v kmetijski zbornici tudi v bodoče odločno nadaljevala borbo za enakopravnost kmečkih ljudi južnokoroškega ozemlja. To so še posebej zaprisegli njeni kandidati na svojem sobotnem zborovanju v Celovcu.

Kandidati »Kmečke gospodarske zveze« so sinovi naših vasi, ki poznajo naše trdo in mučno življenje.

Ostale stranke nimajo iz naših vasi toliko kandidatov na izglednem mestu, kolikor bi odgovarjalo številu volilnih upravičencev. Mi pa ne moremo dajati glasov v kmetijski zbornico veleposestnikom in ljudem iz severnih predelov, ker naših težavnih razmer in potreb ne poznajo.

Svoj glas hočemo in moramo dati svojim kandidatom, kandidatom volilne skupnosti »Kmečka gospodarska zveza«.

Kdor ne gre na volišče, bo pomagal k izvolitvi veleposestnikov in kandidatov iz drugih predelov.

ZATO: Vsi na volišče!

Oddajmo svoj glas volilni skupnosti

„KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA“

Volitve v kmetijsko zbornico

Volivci pozor!

V nedeljo, 11. novembra bomo volili zastopnike

v krajevni kmečki odbor
v odbor okrajne kmečke zbornice in
v občni zbor kmetijske zbornice.

Ker je ob teh volitvah število volilnih upravičencev manjše, je tudi volilni čas po večini občin omejen samo na opoldanske ure. Z občinskih desk je razviden kraj, kjer boste volili, ter tudi čas, od kdaj pa do kdaj je volišče odprto. Končno so tam tudi objavljena imena vseh kandidatov.

Vsak volilni upravičenec našega podeželja bo na volišču oddal v kuverto tri glasovnice in sicer

glasovnico, kjer je zapisano

»Ortsbauernausschuss
**KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA —
BAUERN-WIRTSCHAFTSBUND**«

nadalje glasovnico, kjer je zapisano

»Bezirksbauernausschuss
**KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA —
BAUERN-WIRTSCHAFTSBUND**«

in glasovnico, kjer je zapisano

»Vollversammlung der Landwirtschaftskammer
**KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA —
BAUERN-WIRTSCHAFTSBUND**«.

Naše glasovnice za vsa tri zastopstva so na skupnem listu, kakor je v današnji številki in so med seboj ločene samo po debeli črti.

Pri volitvah vam torej ni treba drugega, kakor pa zložiti listek in ga spraviti v kuverto.

Voliti sme vsak, ki ima volilno pravico, torej tisti, ki je izpolnil popisno polo (Wähleranlageblatt) oz. ki je vpisan v volilnem imeniku (Wählerverzeichnis), ki leži pri občini.

Vsak volilni upravičenec sme voliti sa-

mo v občini svojega stalnega bivališča. Vsak volilni upravičenec ima samo en glas, pa čeprav bi bil lastnik ali najemnik dveh ali treh kmetij. Torej sme oddati samo po eno glasovnico za krajevni odbor, za odbor okrajne kmečke zbornice in za občni zbor kmetijske zbornice. Izjema pa je, če ima kmetovalec v rokah pismo no pooblastilo, da sme voliti kot

Naročniki, bralci, volivci!

Ker volilna skupnost »Kmečka gospodarska zveza« ne razpolaga z bogatimi volilnimi fondy, kot jih imajo druge volilne skupine za svojo tiskano propagando potom letakov in visokih naklad posebnih volilnih publikacij, dajemo v današnji številki našega lista več prostora bližnjim kmečkozbojskim volitvam. Naročniki, bralci in volivci, dajte list, ko ga preberete, še svojemu sosedu, da se bo ob primerjavi s krilaticami drugih volilnih skupin lahko pravilno razgledal, kdo se resnično poteguje za njegove koristi, in se odločil na dan volitev za volilno skupnost »Kmečko gospodarsko zvezo«.

zastopnik juridične osebe, ki ima volilno pravico, n. pr. za sosesčino, vaško skupnost, zadrugo, ki ima zemljo ali cerkveno zemljiško posest. V tem primeru sme voliti dvakrat.

K volitvam ne pozabite vzeti s seboj svoje osebne izkaznice (Identitätsausweis).

Sprememba pri kandidatih KGZ

V velikovškem okraju kandidira za okrajno zbornico na 2. mestu g. Tomaž Durnpelnik, pd. Durnpelnik v Štebnu, namesto objavljenega g. Petra Šterna, pd. Plesnikarja v Kortah, ki ga je volilna oblast črtala iz seznama, ker še nima pasivne volilne pravice.

PO ŠIRNEM SVETU

Tripolis. — Libijska vlada je poslala bataljon vojakov na libijsko-egiptovsko mejo, da bi tako zavarovala mejo proti prodiranju tujih čet. Časnik »Araed« pravi, da so ti premiki v skladu s sklepom libijske vlade, da ne dovolijo uporabo britanskih oporišč v Libiji za napad na Egipt.

London. — Angleški minister brez listnice v Foreign Officeu Anthony Nutting je v soboto odstopil, ker je na ta način hotel protestirati proti agresivni politiki britanske konservativne vlade nasproti Egiptu.

Washington. — Pretekli teden so objavili, da so Združene države Amerike prenehale s pošiljanjem orožja Izraelu. Sklep o tem se nanaša tudi na pošiljke orožja, ki so že pripravljene v pristaniščih, kot tudi na tiste, ki so na poti v pristanišča. Vendar pa sodijo, da ta sklep ne bo zelo prizadel Izraela, ker ZDA že mesece odklanjajo zahtevo izraelske vlade, naj bi ji poslale važnejše orožje.

Sofija. — Tu se je začelo izredno zasedanje Narodnega sobranja. Na dnevnem redu je več vprašanj, med njimi potrditev nekaterih ukazov prezidija in zakonskih osnutkov ter poročilo o potovanju bolgarske parlamentarne delegacije v Jugoslavijo. V kazenski zakonik so vnesli več sprememb, da bi tako utrdili socialistično zakonitost in demokratičnost pravosodja. Sklenili so tudi ustanoviti novi ministrstvi za gradbeni material in lesno industrijo.

London. — Dve sto štirinajst londonških novinarjev je poslalo peticijo britanskemu ministrskemu predsedniku Edenu. V peticiji izražajo ogorčenje zaradi vojaške intervencije Velike Britanije v Egiptu.

New Delhi. — Ob odhodu iz New Delhija v London je izjavil bivši ministrski predsednik Velike Britanije Attlee, da je akcija Velike Britanije in Francije proti Egiptu neumna in slaba in da je prva dolžnost, da se ta neumnost prepreči ter da se ustavijo vojaške akcije na Bližnjem vzhodu.

Džakarta. — Letala britanske letalske družbe za prekomorski promet, ki vozijo na progi Sidney-London, se v soboto niso spuščala na letališče v Džakarti, ker so nameščenci nizozemske petrolejske družbe sklenili odkloniti oskrbovanje francoskih in britanskih letal z gorivom. To so napravili iz protesta proti agresiji Francije in Britanije v Egiptu.

Seul. — Predsednik Južne Koreje Singman Ri je voditeljem protikomunistične lige azijskih narodov izjavil, da pripravlja novi napad na Severno Korejo. Izjavil je, da bo po predsedniških volitvah v Združenih državah Amerike nekaj ukrenil proti Severni Koreji.

Washington. — Ameriški zunanji minister Dulles je bil v soboto v vojaški bolnišnici operiran. Domnevali so, da ima vnetje slepiča, vendar pa je bilo poškodovano debelo črevo. Operacija je trajala dve uri. Zaradi obolenja Dulles najmanj šest tednov ne bo mogel opravljati svojih poslov kot zunanji minister.

Tanger. — Diplomatska konferenca o Tangerju, ki se je začela 8. oktobra, je pretekli teden končala svoje delo s podpisom deklaracije in dodatnega protokola. S tem je bivša mednarodna cona Tangerja postala sestavni del neodvisne maroške države. Na zadnji seji zastopnikov Belgije, ZDA, Španije, Francije, Velike Britanije, Italije, Nizozemske in Portugalske, na kateri so podpisali besedilo sporazuma in zapisnik, je imel maroški minister za zunanje zadeve kratek govor, v katerem je dejal, da bodo določbe dodatnega protokola začele veljati 1. januarja 1957.

London. — Kakor poroča glasilo britanske delavske stranke »Daily Herald«, je indijski ministrski predsednik Nehru v nekem pismu predsedniku britanske vlade Edenu grozil, da bo Indija izstopila iz britanske skupnosti narodov, in sicer ne samo zaradi britanske agresije v Suez, ampak sploh zaradi celotne politike konservativne vlade.

Glas za **Kmečko gospodarsko zvezo** pomeni
dosego večjih pravic odborov kmečkih
zbornic in krajevnih kmečkih odborov!

NAROČITE PRAVOČASNO

knjižni dar Slovenske prosvetne zveze za leto 1957

1. Koledar slovenske Koroške 1957;
2. France Bevk: »Iskra pod pepelom«, zgodovinska povest iz časa kmečkih uporov na Tolminskem;
3. Beno Zupančič: »Mrtvo morje«, povest, katere nenavadni dogodki se razpletajo na ladji med Dubrovnikom in Avstralijo;
4. Ivan Ribič: »Kala«, napeta mladinska povest o psici Kali, ki bo prav gotovo postala slovenska Lassi;
5. Dr. Miroslav Zei: »Morja in njihovi zakladi«, poljudnoznanstveno delo o čudovitem vodnem in podvodnem svetu, o vrtu, kjer človek samo žanje in nič ne seje.

Knjige stanejo v skupni zbirki 25.— šilingov. Knjige si že sedaj naročite pri kra-

jevnih Slovenskih prosvetnih društvih. Proti doplačilu si lahko naročite tudi brošuro Lojze Ude: »Teorija o vindišarjih«, ki jo je izdala Slovenska prosvetna zveza v Celovcu.

Danes nekaj več o povesti Bena Zupančiča: »Mrtvo morje«.

Življenje na morju je življenje zase, zmeraj vabljivo s svojimi lepotami in težavami, in za nas, ki ga tudi v literaturi ne srečamo ravno pogosto, še toliko bolj privlačno. To pot nam je tako srečanje pripravil Beno Zupančič. Dejanje njegove povesti se zapleta in razpleta na ladji med Dubrovnikom in med Avstralijo, v drugem letu po zadnji vojni. Nenavadni dogodki in vznemirljive notranje drame, ki jih doživljajo njegovi junaki, so preple-

teni v povest, ki ji ne manjka zanimivosti in napetosti. Z njo nam je pisatelj ustvaril zlasti tri podobe: kapitana jugoslovanske ladje, mlado Avstralko Jame in »slepega« potnika, bivšega nemškega padalca s Krete — tri popolnoma različne ljudi torej, predstavnike treh različnih svetov, ki jih je za kratek čas na svojevrsten način povezala skupna pot. Pisatelj nas bo torej v tej povesti vodil daleč po morjih in tujih deželah. Ker pa je pisatelj mnogo teh krajev, ljudi in njihovih navad imel priliko videti sam, to resnično zgodbo pa mu je pripovedoval jugoslovanski kapitan ladje, smo lahko prepričani, da nam bo njegovo spretno pisateljsko pero posredovalo zanimivo povest, ki nam bo ostala trajno v spominu.

Univerza OZN

Namestnik generalnega direktorja FAO (Mednarodna organizacija dela — op. ured.) Herbert Brodley je predlagal, naj se ustanovi Univerza Združenih narodov za pouk osebam, ki bodo sodelovale pri načrtih za gospodarski razvoj v nezadostno razvitih državah. Priznal je, da ima ta njegova ideja videz »sanj«, vendar je zadržil, da bi taka univerza omogočila študentom vsega sveta svoboden študij, na katerem temelji večina upravnih služb, toda bolj na mednarodni kakor narodni osnovi.

Da je mariborski gledališki ansambel na višini, smo se lahko prepričali tudi že v Celovcu, kjer je gostoval s »Prodano nevesto«. Po predstavi smo se srečale z nekaterimi člani Kluba koroških Slovencev. Postal je že pozno, ko smo se podale k sladkemu počitku.

Drugi dan smo prispele v Ptuj, po velikosti peto mesto Slovenije, s podnebjem, ki se odraža s kakovostnim vinogradništvom in sadjarstvom. Ptuj je kraj s staro in pestro zgodovino, o čemer pričajo številne izkopanine. Tu je bilo nekdanje rimsko mesto Poetovia. V Ptuj in okolici je mnogo muzejev; največji izmed teh je nameščen v ptujskem gradu, katerega gospoda je nekoč gospodarila nad mestom in okolico. Muzeji v Ptuj so bogati spomenikov preteklosti, ki jih hodijo študirati znanstveniki in dijaki iz vsega sveta. Muzej je krasno urejen, samo škoda je bilo, da smo imele premalo časa za ogled. Ravnatelj muzeja se je zelo prizadeval, ko nam je razlagal znamenitosti v posameznih oddelkih. Vtis je bil na nas vse silen. (Nadaljevanje na 4. strani)

Jesenski kras, grozdje in vino ...

Zapiski z izleta naših žena na spodnjo Štajersko

Zveza slovenskih žena je v dnevih od 20. do 22. oktobra t. l. napravila jesenski izlet, tokrat na štajersko stran. Cilj izleta so bili Maribor, Ptuj in Haloze. Vse se bomo z veliko hvaležnostjo in veseljem spominjale živahnih tovarišic in tovarišev, ki so se zelo prizadevali, da so nam pokazali in tolmačili zanimivosti krajev, kar nam bo vsem ostalo v neizbrisnem spominu.

Skozi Podjuno vso zavito v meglo, ki je onemogočala razgled na vasi ob obeh straneh ceste, smo prispele na državno mejo pri Pliberku. Obmejni organi so na obeh straneh hitro in zelo vljudno opravili svoje službene dolžnosti. Na jugoslovanski strani sta nas sprejeli in pozdravili dve tovarišici s šopkom slovenskih nageljnov. Prvo prirčno srečanje je že dvignilo naše razpoloženje, ki se je stopnjevalo bolj in bolj vse do konca potovanja. Pa tudi me Korošice smo se med seboj vedno bolj spoznavale, saj je bila naša skupina zbrana iz različnih koroških dolin in vasi ter tudi iz Celovca.

Peljale smo se mimo Raven na Koroškem, kjer veliki dimniki izpričujejo močno industrijo. Na Ravnah je velika jeklarna. Občudovala sem, koliko so Ravnice napredovale tudi v zadnjih 4 letih, odkar sem bila zadnjič tukaj. Mesto in tovarna se modernizirajo. Zrasli so novi moderni industrijski objekti, v okolici mesta pa je zgrajenih mnogo ličnih stanovanjskih hišic, mnogo jih je pa še v gradnji, ki jih postavljajo marljivi ravenški fužinarji. Kraj odajajo lepi iglasti gozdovi in je zelo primeren za letovišče.

Od Dravograda nas je na desni strani spremljala Drava. Videle smo, kako je njena vodna sila izkoriščena. Za ogromnimi jezovi se zbira voda, ki hrani štiri

velike elektrarne, namreč v Vuhredu, Vuzenici, Fali in na Mariborskem otoku. Ob Dravi so nastala pravcata jezera, v katerih so se zrcalili hribi na levi in desni. Na desni zeleni, sedaj v jesenskem čaru pestrobarvni listnati gozdovi Pohorja, na levi pa znameniti Kozjak. Koliko junaških partizanov se s ponosom spominja teh imen, saj sta Kozjak in Pohorje dajala v času narodnoosvobodilne borbe neštetim partizanskim borcem svoje naravno zavetišče, med temi tudi slavni 14. diviziji.

Ustavile smo se v lepem trgu Radlje ob Dravi, ki ima posebno čvrsto gospodarsko okolico. Tukaj je znana kmetijsko-gospodinska šola, ki so jo obiskovala tudi že nekatera koroška slovenska dekleta. Tam smo srečale tudi našo Milko, ki nam je s tovarišico upravnico razkazala smotrno urejeno kuhinjo in dekliški internat. Pravkar so pričeli z novim šolskim letnikom. Videle smo sama mlada dekleta, ki so se urno in spretno sukale po prostorih. Po končani šoli pa se bodo z bogatim strokovnim znanjem razšle vsaka na svoje delovno področje.

Po izdatnem okrepčilu v Mariboru smo obiskale tamkajšnjo tekstilno tovarno (TTM). Direktor tovarne nas je prijazno sprejel, sekretar tovarne pa nas je vodil skozi vse oddelke podjetja, kjer smo si lahko ogledale proces dela od surovega bombaža do končnega izdelka. Za nas je bilo vse novo, zanimivo in poučno. V oddelku za sortiranje so nam pokazali različne vrste tekstilnih izdelkov, ki jih izvažajo tudi v Etiopijo in različne druge kraje. Presenetile so nas kvalificirane delavke, ko smo videle, da je ena sama delavka stregla petim strojem. Videle smo, kaj pomeni in zmora ženska delov-

na sila. Seve je v Jugoslaviji žena za enako delo z moškim tudi enako plačana.

Zanimala nas je tudi ustanova Otroške jasli, v katerih zaposlene matere lahko izročajo svoje najmlajše v skrbne roke izurjenih srežnic. Otroci so nas iz snaznih majhnih posteljic zvedavo gledali, sicer pa je zavetišče urejeno higiensko, ljubko in po domače okusno.

Zvečer pa smo obiskale gledališče. Prisostvovali smo odlično igrani premieri, ki je na nas vse napravila globok vtis.

NOVE KNJIGE

Politična knjižnica

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani izhaja že več mesecev periodična zbirka drobnih knjižic, ki prinašajo zanimive razprave iz političnega, družbenega in gospodarskega življenja v Jugoslaviji, prav tako pa tudi mnogo pogledov na razne dogodke v svetu. Doslej so izšli v tej zbirki, ki se imenuje »Politična knjižnica«, naslednji zvezki:

Edvard Kardelj: Socialistična demokracija v jugoslovanski praksi; Svetozar Vukmanović-Tempo: Ekonomski problemi Jugoslavije; Jože Smole: Tito v Aziji; Edvard Kardelj: O nekaterih idejno-političnih vprašanjih; Ž. Jevtič in E. Štajner: Vzhodnoevropske dežele; dr. Anton Vratuša: Perspektive ekonomskega in družbenega razvoja v Jugoslaviji; Edvard Kardelj: Ob novi ureditvi okrajev-občin; Stane Kavčič in Vlado Krivic: Ob formiranju komun v Sloveniji; Milun Ivanović: Po-

speševanje kmetijstva; Dobrivoj Radosavljevič: Pregled gospodarskega razvoja januar-maj 1955; Vojač Rus: Pot sodobne Indije; O sklepih posvetovanja o gospodarskih vprašanjih; Zdravko Penčar-Veda Zagorac: Republikanski Egipt; Edvard Kardelj: O vlogi komunistov pri graditvi našega družbenega in državnega sistema; Edvard Kardelj: Desetletnica Organizacije združenih narodov; Stane Kavčič: O socialistični vzgoji mladine; Jože Smole: Prebujena Afrika; Edvard Kardelj: Naša državna uprava v novih pogojih; Svetozar Vukmanović-Tempo: Naša gospodarska politika; Edvard Kardelj: O nalogah naše združne politike; Viktor Avbelj: O kmetijskem zadrugištvu.

Vse slovenske knjige lahko naročite v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu, Gasometergasse 10.

Lojze Ude:

TEORIJA O VINDIŠARJIH

(Osnutek kritične razprave)

Najdaljši del Wuttejeve razprave zavzema sicer dokazovanje, kako posamezni pogoji (objektivni »znaki«), kakor smo jih našli spredaj (skupen prostor, življenjska, zgodovinska, gospodarska in kulturna povezanost z Nemci) oblikujejo Slovenca za »Nemcem prijaznega« Slovenca — »Windischer«-ja. Ta »Windischer«, tako trdi Wutte, po zavesti pravzaprav ni več Slovenec, čuti se bližjega nemštvu kakor slovenstvu. To je prišlo do izraza ob plebiscitu, danes pa prihaja to do izraza pri vsakokratnih volitvah, pri katerih volijo ti »Windische« raje nemško-avstrijske stranke kakor slovenske.

Gre za pravilen, iskren pogled na zgodovinski razvoj, za pravilno analizo družbenih in političnih sil, ki so si stale na Koroškem nasproti, za dialektiko privlačnosti in odbojnosti teh sil na Slovenca, človeka z različnimi interesi in gre — da, tudi to — za zdrav čut za moralno stran vsega, kar se je v nacionalnem pogledu dogajalo in se deloma še dogaja na Koroškem.

Wuttejeva izvajanja vsebujejo najprvo že staro, še danes do priskutnosti ponavljano trditev o nekaki nenasilnosti vsega tega, kar

se je v nacionalnem oziru dogajalo in se čestokrat tudi še danes dogaja na Koroškem. Takega nenasilnega dogajanja na Koroškem vsaj od sredine XIX. stoletja v glavnem ni bilo več. To dokazuje neprestana trda borba koroških Slovencev za svoje jezikovne pravice v šoli in upravi in zagrivajo odpor nemškega nacionalizma proti temu skozi drugo polovico XIX. stoletja in v XX. stoletju. Omenil sem že razpravo »Der gesamtdeutsche Gedanke in Kärnten«, v kateri je Wutte sam to opisal in se s tem zagrizenim odporom proti slovenskim jezikovnim zahtevam hvalil pred nacisti. Ta glavna črta zgodovinskega razvoja tega razdobja je nakazana tudi s tem, kako se je ožil krog Slovanov, ki jih Nemci nazivajo »Windische«. Kakor vemo, so nazivali tako najprvo vse Slované, vse Slovence nato pa z izjemo Lužiških Srbov (Wenden) le še koroške in štajerske Slovence, od teh pa v najnovejšem času le še tako imenovane »deutschfreundliche Slovenen«. Gre torej za zgodovinski proces osvoboditve Slovanov izpod nemškega gospostva in varuštva oz. ohranitve nemškega gospostva in varuštva nad Slovani. Slovanom, ki so se osvobodili nemškega go-

15

spodstva in varuštva, so končno tudi Nemci dali ime, s katerim so se ti Slovani sami nazivali; za Slované, ki so ostali vsaj v njihovi gospodarski in kulturni zavisnosti, pa so ohranili staro ime, s katerim so jih oni sami nazivali. »Windische« na Koroškem so danes res nekaj vmesnega med nacionalno zavednimi Slovenci in ljudmi nemškega materinskega jezika, toda ne kot posebna etnična, jezikovna, narodnostna skupina, temveč le kot Slovenci, ki se v razmerah, kakor so na Koroškem, ne morejo ali ne upajo jasno izjaviti in od katerih so mnogi v začetnem ali morda že skoraj dokončnem stanju germanizacijskega razvoja, ki se vrši na Koroškem, v najrazličnejših odtenkih. Gospodarska povezanost, o kateri Wutte govori, je poleg geografsko-gospodarske povezanosti »povezanost« gospodarsko nadmočnega z gospodarskim slabičem. Nemško-avstrijska kapitalistična, meščanska družba je svojo gospodarsko in politično premoč izrabljala in jo še izrablja za germanizatorične namene. Z vezmi gospodarske zavisnosti je vzdrževala in vzdržuje gospodarsko neprijetno slabotnejšega Slovenca v svoji zavisnosti. To je bistvo tako imenovane gospodarske »povezanosti« velikega dela koroških Slovencev z nemškimi Avstrijci. Istega značaja je tudi »kulturna« povezanost nemških Avstrijcev z delom Slovencev na Koroškem. Odnos tistega dela Slovencev, ki jih nemško-avstrijska družba na Koroškem imenuje »Windische«, do nemške kulture je zelo negativen

odnos. To ni kultura v pomenu plemenitih odnosov med ljudmi in narodi. To je v bistvu občutek manjvrednosti dela koroških Slovencev pred večjo nemško materialno kulturo. Schumy, eden takih Slovencev — »Windische«, kakor jih ima pred očmi Wutte, takole karakterizira in razlaga razvojni proces, ki se vrši na Koroškem in posredno s tem tudi gospodarsko in »kulturno« povezanost nemško-avstrijske družbe s Slovenci — »Windische«:

»Ako bi kdo ugovarjal, da je razvojni potek na Koroškem v nasprotju z načelom, da je treba varovati značaj in življenjski prostor vsakega naroda, je na to mogoče odgovoriti, da v nacionalnem razvoju pač nikjer in nikoli na svetu ni bilo trajnega stanja. Na mejah in celo znotraj (!) naseljenega prostora narodov, ki žive pomešano med seboj, so premikanja in spremembe nekaj samoumevnega. V življenju ni nikakega togega trajnega stanja, temveč le neprestan razvoj in premikanje. (Podčrtal Sch.) Močnejše zmaguje, slabejše podlega — to je naravni zakon, ki ga je mogoče pač omiliti, ne pa odpraviti. (Podčrtal U.) Dinamičnih sil v gibanju naroda in narodov ne bo mogoče trajno odpraviti niti ne z načrtnimi metodami in posega nacionalne politike.«

(Nadaljevanje sledi)

Počastili smo spomin padlih junakov

Ob Dnevu mrtvih je naše ljudstvo na Koroškem lepo počastilo spomin padlih borcev proti fašizmu. Kraji, kjer počivajo dragocene žrtve v skupinskih ali posameznih grobovih, so nam svetišča, kamor pomamo večkrat, posebno pa v prvih novembrskih dnevih. Spomnimo se jih v tihi misli in globoki hvaležnosti. Prav je tako, ker izraz zrelosti in zavesti je, da počastimo spomin tistih, ki so žrtvovali svoja življenja in s krvavimi črkami pisali zgodovino lepše bodočnosti narodov. Spomin

na naše padle nas bodri, njih liki so nam zgled v prizadevanju za visoke ideale, za katere so žrtvovali svojo kri. Tiha misel pa splava tudi v tuji svet, kjer so končale naše žrtve z grozo v očeh v taboriščih in gestapovskih zaporih.

Ljubeče roke in hvaležna srca našega ljudstva so po vseh 34 partizanskih grobiščih po naši zemlji lepo in dostojno zrahljale in okrasile gomile padlih borcev. Polagali so vence in cvetje ter prižigali lučice. Vse posamezne grobove padlih

partizanov so uredili domačini, na skupinskih grobovih v Velikovcu, Železni Kapli, Borovljah, Svečah, Št. Jakobu v R., Selah in Št. Lenartu pri sedmih studencih, pa so spomin padlih partizanov počastili še posebej predstavniki glavnega odbora Zveze koroških partizanov s polaganjem vencev, okrašenih z rdečimi traki z napisom: Padlim za svobodo — v borbi proti fašizmu. K spomenikom padlih borcev na skupinskih grobovih je tudi delegacija jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu položila vence z modro-belo-rdečimi traki z napisom: Padlim za svobodo — FLRJ.

Tako so se na pokopališčih na naši zemlji s hvalevredno požrtvovalnostjo oddolžili spominu padlih junakov, pokazali globoko pietetu in srčno kulturo. Vsem številnim hvaležnim srcem, ki so z ljubeznijo in dostojno počastili spomin nepozabnih žrtev, izreka Zveza koroških partizanov iskreno zahvalo.

Na žalost in upravičeno ogorčenje prebivalstva pa so posegle v ta svetišča tudi roke nepoboljšljivih šovinstov in skrunile spomin borcev, ki so dali svoje življe-

Sveče

V petek preteklega tedna je nepričakovano umrl Anton Cercer, gostilničar in trgovec v Svečah. Pogrebne svečanosti so bile minuli ponedeljek ob udeležbi številnih žalnih gostov.

S pokojnim Antonom Cercerjem je prebrano legel v grob, šele v 58. letu starosti, ugleden in spoštovan vačan, mož poštenega in lepega značaja. Poleg vse svoje skrbi za poklicne posle je vedno našel tudi čas, da je požrtvovalno deloval v slovenski prosveti. V prostorih njegove hiše je bilo številno naših narodnih prireditelj. Kot človek je bil postrežljiv in uslužen sosed, ki svoje pomoči nikomur ni odrekel, rad je pomagal, kjer je le mogel.

Zalujemo svojcem izrekamo naše iskrene sožalje!

Celovec

Restavracijo v Domu glasbe je prevzel nov najemnik Franc Trübswasser, doslej plačilni natak v raznih evropskih dežeh.

Jesenski kras, grozdje in vino...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Nekako začudeno so nas gledali s sten razni grofje, knezi in smehljajoče se plemkinje. Pred viteško dvorano pa vise težki okovi, verige in nazobčani beti, s katerimi so mučili in strahovali nekdanje podložnike. Drugod so videti spet ostanki rimske Poetovije, kamniti levi itd.

Z globokim občutjem smo si ogledale tudi muzej narodnoosvobodilne borbe, kar je na vse napravilo močan vtis. Videle smo v naravni velikosti bunker, v katerem je snoval in deloval narodni heroj, ptujski domačin Štefan Lacko, kateremu so tudi v mestu postavili veličasten spomenik.

Štatenberk. Ko smo prispele tja, nas je čakalo novo presenečenje. Takoj po večerji je prišel med nas tovariš Jože Tiran, ravnatelj ljubljanskega gledališča. Za časa narodnoosvobodilne borbe je bil ravnatelj partizanskega gledališča v Beli Krajini na osvobojenem ozemlju. Tov. Tiran nam je recitiral in zapel več veselih in zabavnih komadov. Nikoli ne bom pozabila umetniško dovršeno in občuteno podano delo Ivana Cankarja »Skodelica kave« ter »Kurenta«. Doslej še ni nobena predstava napravila name tako močnega vtisa kakor te recitacije iz Cankarjevih del.

V ponedeljek smo si ogledale grad z

Kar težko smo se ločile in polne silnih vtisov smo se odpeljale dalje proti Halozam. Vreme je bilo krasno, nebo brez oblaka, doline čiste in brez megle, da je bil razgled nepopisen. Oglasile smo se na gradu Borl, kjer smo si tudi ogledale muzej. Za časa okupacije je bil v tem gradu nacistični zapor, nekako zbirališče internirancev, kjer so nasilniki odločali, katere pripornike so postavili pred kroglo ali pa so jih poslali v koncentracijska taborišča.

Nadaljevale smo pot proti Halozam. Že v okolici Maribora smo videle vinograde,

lepo okolico. Tu je znano krasno letovišče. V enem predelu grada so sobe in dvorana pravi muzej. Prekmalu nam je tudi v Štatenberku potekel čas in posloviti smo se morale od prijazne upravnice. Kmalu smo se spet vozile v smeri proti Mariboru. Nekoliko smo si še ogledale mesto in izložbe, nato pa smo se morale odpraviti, kar nam je bilo vsem nekam bridko. Prej razpoložene kot smeh in pesem, smo postajale vedno bolj tihe. Slovo je bilo prisrčno kot med resničnimi brati in sestrami.

Lepih vinorodnih haloških gor in sploh

KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA

hoče doseči

**popolno enakopravnost naših kmetov
s kmeti bogatih severnih predelov**

toda ne toliko in tako obsežnih. Kar smo videle tukaj, se ne da popisati. Ves ta naravni kras je blestel v najlepših barvah jeseni, ki jih ne more pričarati noben umetnik razen umetnice narave same. Kramljajoče in ogledujoče se po okolici smo se peš povzpelle na enega izmed hribov, na Zavrč. Od tukaj se nam je nutil veličasten razgled in iz src nam je privrel vzklík: zemlja slovenska, kako si lepa! Polagoma je zašlo sonce, nad vinorodnimi grički pa je vzšla polna luna in odel pokrajino v čarobno srebrnino. Pri sladkem grozdju in izvrstni vinski kapljici smo pozabile, da čas hiti. Ob harmoniki in veselem plesu so prišle na svoj račun najbolj tiste, ki so prej tožile, da imajo žalje na nogah. V tem razpoloženju jih niso več utegnili boleti.

Slovo od gostoljubnih Haložanov ni bilo lahko, toda morale smo spet ubrati pot navzdol. Vse smo bile vesele, k čemur so gotovo prispevale tudi sladke kapljice, ki smo jih zaužile na vrhu. Za prenočišče pa smo imele določen pravljico lepi grad

vseh krajev, ki smo jih obiskale v tem predelu Slovenije, ne bomo pozabile nikoli. Vsem gostoljubnim tovarišem in tovarišicam, ki so nam postali tako ljubi in dragi, še iz tega mesta srčna zahvala in pozdrav!

Marica

Priznanje koroškemu velesejmu

Razstavljalci zelo ugodno ocenjujejo organizacijsko delo vodstva koroškega velesejma. Tako je posneti iz septembrske izdaje glasila zveze avstrijskih razstavljalcev. Med drugim je v tem listu zapisano: Vsi razstavljalci, ki so prispeli iz Dornbirna v Celovec, so bili prijetno presenečeni o zares idealni organizaciji koroškega velesejma. Za obiskovalce je bilo razstavišče zelo pregledno in jim ni bilo treba tekati po stopnicah gor in dol. Razstavljalce je posebno veselila ureditev, da pri razstavnih prostorih niso razlikovali med domačimi in tujimi razstavljalci. Vsi so imeli enake pravice in dolž-

Zilja, Rož, Gure in Podjuna

**bodo dosegli v kmetijski zbornici
svoje pravo zastopstvo le z glasovnico za
KMEČKO GOSPODARSKO ZVEZO!**

nje tudi za zopetno obnovo neodvisne in samostojne Avstrije. Na pokopališču v Borovljah so z vena jugoslovanskega generalnega konzulata porezali in odstranili trake v barvah zastave pod katero so se partizani borili. Izgleda, kakor da bi radi preprečili, da bi kdo počastil junaške žrtve. Pa tudi orožniki v Železni Kapli in v Svečah menda niso imeli nujnejšega opravka, kakor da so poizvedovali, kdo je položil vence s trakovi v narodnih barvah. Grozili so, če bi vence položila kakšna koroška slovenska organizacija, da bi jih morali odstraniti in zadevo prijaviti. Zares zelo čudna skrb orožnikov, ko pa je hkrati znano, da v Velikovcu še do danes baje niso našli krivcev, ki so razdejali spomenik žrtvam v Št. Rupertu pri Velikovcu in barbarsko skrunili spomin junakov različnih narodov. Prav tako pa postavlja tako ravnanje koroške varnostne organe v zelo čudno luč, tudi zato, ker se avstrijska javnost na drugi strani upravičeno zgraža nad zasledovanjem južnih Tirolcev s strani italijanskih oblasti zaradi razkazovanja avstrijskih državnih barv.

Pozabljeno grobišče

Letos ob Vseh svetih nisem utegnil obiskati domačega pokopališča. Zato pa sem popoldne, ko sem imel urico prostega časa, stopil z družino na celovško pokopališče v Št. Rupertu. Ko nismo mogli položiti cvetja in prižgati sveče na grobovih naših v domači zemlji počivajočih sorodnikov, bomo — sem si dejal — najlepše počastili njihov spomin, če bomo prižgali sveče na najbolj zapuščenem in pozabljenem grobu, ki ga bomo videli ob našem obisku šentrupertskega pokopališča v Celovcu.

Ob grobovih, ki so jih svojci lepo okrasili, se nismo dolgo ustavljali. Iskali smo grobišče brez cvetja in sveč. Ob cerkvi smo zavili na južni del pokopališča. Na prvi pogled tam ni bilo videti gomile, ki bi bila brez okrasitve. Obšli smo vrsto za vrsto, povsod so ljudje prižigali sveče. Na skrajnem koncu ob zidu pa je samevalo grobišče brez lučic, brez cvetja. Na prvi pogled je bilo vidno, da tu že dolgo ni bilo na delu ljubeče roke, ki bi očistila zapleveljeno rušo na zanemarjenem gro-

lah. Gostinske prostore so pred nedavnim obnovili in še modernizirali, tako da bo hotel ustrezal tudi najbolj zahtevnim gostom.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 10. novembra do četrta, 15. novembra 1956 film:

»Zadeva Cicero« (Fall Cicero)

v soboto, 10. novembra, ob 20.00 uri v Ledenicah pri Graberju,
v nedeljo, 11. novembra, ob 13.00 uri v Grabalji vesi pri Pušniku,
ob 15.30 uri v Goričah-Miklavčevo pri Planteu,
ob 20.00 uri v Šmihelu pri Šercerju,
v torek, 13. novembra, ob 20.00 uri v Bilčovsu pri Miklavžu,
v sredo, 14. novembra, ob 20.00 uri v Škoficah pri Schützu,
v četrtek, 15. novembra, ob 20.00 uri v St. Primožu pri Voglu.

bu, obdanem z zarjavelo železno ograjo in polomljenimi vratci. Iz slovenskega napisa na samo po sebi lepem spomeniku pa sem razbral, da ga je svojčas postavila Družba sv. Mohorja svojemu ustanovniku msgr. Andreju Einspielerju in svojčasnemu predsedniku Družbe sv. Mohorja proštu Lambertu Einspielerju.

Ko sem prižgal sveče na tem zapuščenem grobu, me je navdajal čut sramu za vse tiste, ki bi bili v prvi vrsti poklicani in dolžni, da vsaj ob Dnevu mrtvih ne pozabijo zadnjega počivališča obeh zaslužnih buditeljev in odločnih zagovornikov pravic našega ljudstva. »V večnem spominu bo pravični«, je še komaj čitljivo vklesano v spomenik pod imenom Andreja Einspielerja. Zanemarjenost grobišča govori vsekakor drugače...

Šele pred nedavnim sem šel mimo Mohorjeve hiše v Celovcu, kjer je Mohorjeva družba dogradila dve novi hiši, tretjo pa še dokončuje. Mar bi bilo preveč, če bi se vsaj enkrat v letu spomnila zapuščenega groba v Št. Rupertu in ga v znamenje pietete uredila. Kaj si le mislijo Celovčani, ki vidijo grob dveh uglednih Slovencev tako pozabljen in zanemarjen.

Svoje doživetje sem sporočil Zvezi slovenskih organizacij v prepričanju, da bo v bodoče tudi temu grobišču posvetila pozornost, če v Mohorjevi hiši ne mislijo več skrbeti za njegovo ohranitev.

KOLENDAR

Petek, 9. november: Teodor
Sobota, 10. november: Andrej
Nedelja, 11. november: Martin
Ponedeljek, 12. november: Martin
Torek, 13. november: Stanislav
Sreda, 14. november: Serafin
Četrtek, 15. november: Albert

Kakšen bo svet jutri?

Vsakdo se rad zamisli v prihodnost. Danes posebno, ko tehnika in znanost vedno hitreje napredujeta. Pogosto se zgodi, da se danes ob priložnosti ukvarjamo s sanjarjenjem o tej ali oni stvari, jutri pa zremo, da je popolnoma uresničljiva ali pa sploh že uresničena. V našem času dela razvoj velike korake.

Poglejmo, kaj pravijo znanstveniki in strokovnjaki o »svetu jutrišnjega dne«. V njihovih mislih je morda prav toliko fantazije kot v glavi kakršnega koli drugega človeka. Lahko je seveda obratno. Prenekateri »svetovna kapaciteta« je v svojih izjavah in izvajanjih na moč previdna.

Albin Lagerkvist s tehnične visoke šole v Stockholmu dvomi, če je za naš čas upravičen naziv »atomska doba«. Po njegovem bo atomska energija v prvi vrsti nadomestila vodno silo pri proizvodnji električne energije in bo voda v novozgrajenih atomskih električnih centralah služila morda le še za hlajenje.

Avtobusni promet čez Atlantik! Drzna zamisel ali utopija? V njeno uresničitev veruje letalski konstruktor Gunnar Knutson. Seveda ne gre za to, da bi čez Atlantik zgradili pravi pravcati most na stebrih in s cestiščem. V mislih ima »zračni most«, to je vrsto letal, ki bodo drugo za drugim v kratkih časovnih presledkih letela čez morje med Evropo in Ameriko. Na tej ali oni celini boste čakali na svoje

vnaprej razvijal, toda takšnih oblik, kot jih pogosto vidimo na utopičnih risbah, zagotovo ne bo dobil. Karoserija se ne bo daljšala in širila v nedogled, saj jo bodo gradili vedno z ozirom na človeka.

Cene avtomobilov se bodo zagotovo znižale. Avtomobil bo z razvojem postal vedno bolj enostaven in grajen vedno iz boljšega materiala.

Arhitekt Niels I. Rosen takole opisuje stanovanje bodočnosti: »Zunanje stene bodo stalne, nepremakljive, notranje pa boste lahko premikali po mili volji. Stanovanje boste potemtakem lahko uredili in preurejevali po vaši osebni želji, tako glede oblike kot glede velikosti. Edino, kar bo v notranjosti stanovanja nepremakljivo, bodo stranišče, kopalnica in kuhinja. Sestavni del bodočega stanovanja bo klimatska naprava, ki bo zagotavljala v vseh letnih časih enako temperaturo.

Gretje stanovanj bo centralno za več stanovanjskih blokov skupaj. Stanovanjski bloki bodo imeli tudi skupne centrale za sesanje prahu. Gospodinja bo enostavno v stik namestila posebno cev, ki bo imela na drugi strani odprtino za sesanje prahu. Nasploh bodo številna opravila, na primer kuhanje (po želji in svobodnem pristanju seveda), pranje perila in podobno v takšnih blokih osredotočena. Hiše bodo prav gotovo v veliki meri gradili iz plastičnih tvarin.

V bodočnosti bo televizija vsakemu do-

Vse lepši in udobnejši postajajo avtomobili. Lepi in udobni pa niso samo na zunan, tudi njihova notranjost se spreminja. Na sliki vidimo avtomobil tipa Peugeot 203, v katerem je mogoče sedeti udobno namestiti kot prijetno ležišče. Streha tega avtomobila je iz posebne steklene mase.

letalo tako kot na avtobusni postaji. Vožnja sprva ne bo dosti udobnejša kot danes (zato, da bo cena čim nižja) pač pa precej hitrejša. Računamo lahko, da bodo potniška letala na dolgih progah kmalu letela s hitrostjo 1000 km na uro.

Avtomobilske motorje bodo vgrajevali v vedno večji meri na zadnjem koncu vozila. V avtomobilizmu ne smemo pričakovati večjih sprememb, saj imajo le-te že danes idealno zunanjo obliko. To trdi Sjoegren, strokovnjak podjetja General Motors comp. Avtomobil se bo seveda še

segljiva, ne samo črnobela in ploskovna, ampak tudi barvna in 3-D televizija.

Kaj pa ljudje? Ti se menda ne bodo tako hitro spremenili kot okolje okoli njih. Če ste kdaj videli narisane ali brali v fantastičnih knjigah o ljudeh z drugih svetov, izredno inteligentnih, ki jih je morda samo glava, potem vas morda skrbi, kakšni bodo zanamci. Zagotovo ne bo tako hudo. Zakaj človek vedno bolj spoznava svojo vlogo v svetu in vedno bolj čuti, da je njegova naloga delo. Delo pa ne izrodi človeka.

cesto. Ta pusta, nagnjena planjava je bila prepredena s cestami in električnim omrežjem. Nato sta se pognala čez lesen mostič, ki je bil nad globokim cestnim jarkom in je vezal cesto s polji in pašniki.

Nad njima je bil že dan.

»Madona, sonce nama že sije v rit!« je zarobantil Štefan.

Toda nikjer ni bilo ne gozda ne visoke koruske, da bi se krila. Vseposvods samo nizko redko grmičevje, skozi katero sta tekla, sklanjajoč se in polzeč po tleh. Z obupnimi očmi sta iskala zavetja.

Dan in sonce pa sta bila neizprosna.

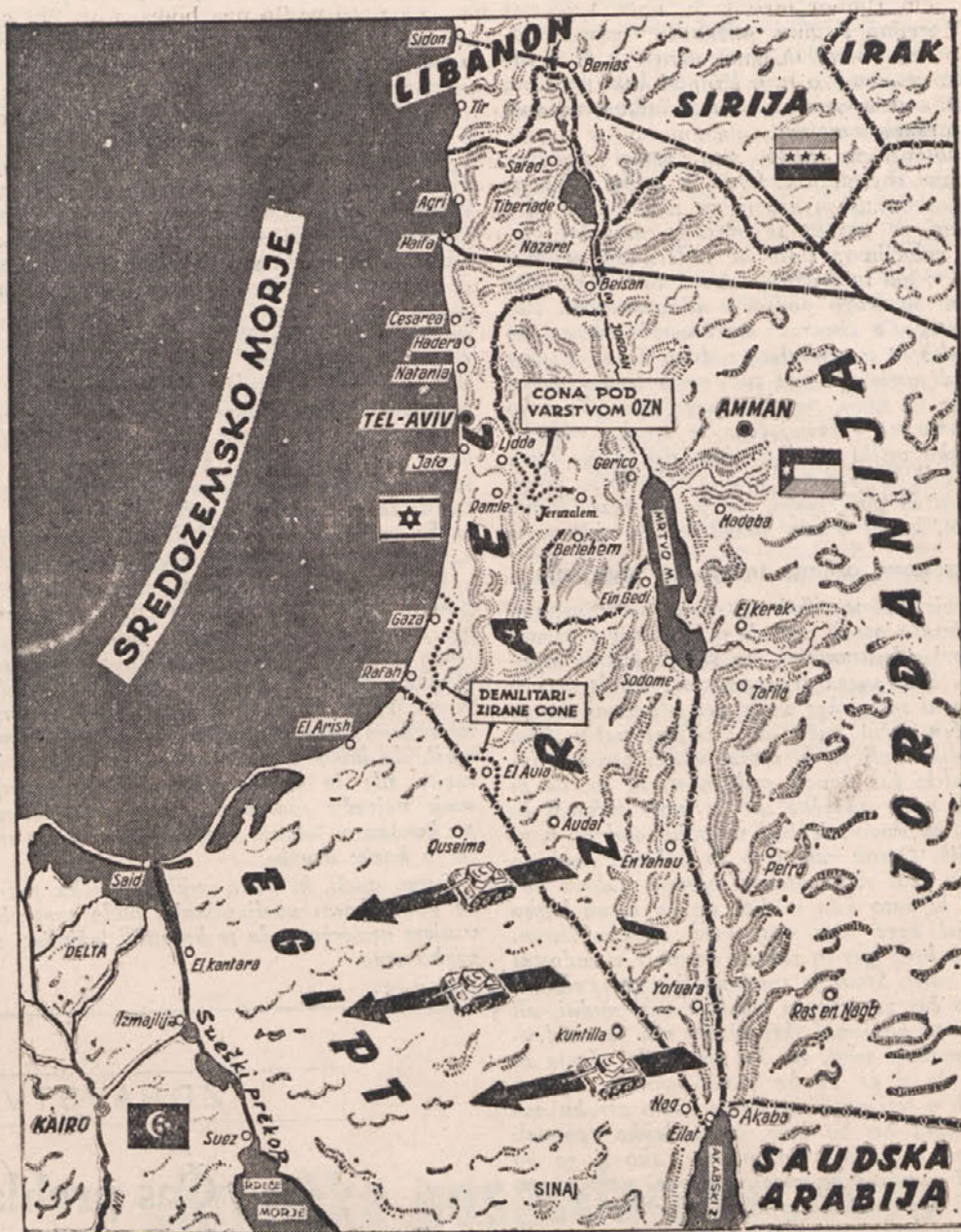
Pred njima je vstal holm z visokim drevjem na vrhu. Pognala sta se nanj. Toda ko sta prišla že blizu vrha, je zrastle pred njima nekaj hiš, ki so čepale pod drevesi. Pred hišami je stala neka žena z dvema fantoma.

Štefan in Gato sta se obrnila kakor blisk in stekla nazaj v dolino. Držala sta se čimbolj na levi, kjer je bilo grmičje še najvišje.

Spet sta bila blizu ceste, od koder sta prišla. Čeznjo si nista več upala. Od nekod zaslišita brnenje kamionov. Nenadno opazita kakih dve sto metrov na desni skupino karabinjerov, ki teče v hrib proti hišam, od katerih sta pravkar pribežala. Spet so jima za petami!

Gato predlaga, da bi zlezla pod mostič in transformatorja. Spet sta prekoračila nad jarkom, čez katerega sta šla pred pol

Prizorišče bojev na Bližnjem vzhodu

Na zgornjem zemljevidu vidimo ozemlje, na katerem so izraelske čete napadle Egipt, medtem ko sta Francija in Anglija smatrali za potrebno, da napravita konec bojem na ta način, da še sami napadeta — napadenega. (Obširno poročilo prinašamo na 1. strani.)

ZANIMIVOSTI

Preizkus zvestobe

10. septembra 1935 je rekel Mr. Mallet iz mesta Ohio svoji mladi ženi, da se na ljubezen in zvestobo ni zanašati. Naslednjega dne se je poslovil od nje, češ da mora nujno odpotovati po službenih poslih na Holandsko. V resnici pa mesta ni zapustil, temveč se je nastanil v isti ulici pod tujim imenom kot svoj lasten detektiv. Ko se je njegova žena preselila, je najel sobo tik njene ter prisluškoval vsakemu njenemu razgovoru. To je trajalo do leta 1952, ko se mu je zdelo, da je preizkušanja ženinine zvestobe dovolj. Vrnil

se je k njej ter ji priznal, da se je leta 1935 resnično motil.

Pravi denar

Mahnje Griffin je moral, ker je bil osumljen tatvine, piti na policijski stražnici v Backstonu toplo milnico, ker so trdili, da je ukradeni denar požrl. Deset minut pozneje je spravil iz sebe dvajset dolarskih bankovcev in nekaj drobiža pravega denarja.

Romantiki

Občinski možje mesta Nottingham so enoglasno sklenili, da pri obnovi mestne razsvetljave ne bodo uporabili neonskih luči. Sklep so takole utemeljili: »Polt ženskega dela prebivalstva pri tej svetlobi ni privlačna.«

41

Pri zadnjem grmu sta se ustavila. Samo nekaj metrov ju je ločilo od ceste in karabinjera. Karabinjer je slonel ob drevesu pri cesti. V hrbet je bil močno upognjen, glava mu je bila nagnjena globoko na prsi. Bil je majhen, čokat mož. Slonel je v taki legi, da sta ga gledala v profilu.

Gledala sta ga in gledala. Karabinjer se ni premaknil in ni dal glasu od sebe. Kakor da bi bil pajac.

»Spi,« sta se spogledala Gato in Štefan.

Nizko sklonjena sta tik ob zidu z očmi na karabinjeru stekla od ceste in potem ob zidu navzdol. Od nikoder ni bilo nobenega glasu. Karabinjer je spal naprej, drugi pa ju najbrž zaradi ovinka ali zaradi jutranjega mraka niso mogli videti.

Že daleč od karabinjera sta se pognala čez cesto in izginila v grmovju na nasprotni strani. Teren je še vedno padal.

»Madona, poceni sva se izmazala,« je rekel Štefan.

Tekla sta po goščavi mimo daljnovid in transformatorja. Spet sta prekoračila nad jarkom, čez katerega sta šla pred pol

ure. Štefan prikima, saj se mu zdi, da bo tam le bolje ko v tej odprti gmajni.

V jarku pod mostom je bilo mračno in umazano. Na dnu je bilo osušeno blato, više zgoraj pa blatna trava, plegla v smeri vodnega toka, kadar je bil jarek poln. Gato in Štefan sta se stisnila v kot pri cesti, kjer se je jarek močno dvignil in približal krivini mosta. Gato je ležal na Štefanu in ga skrival pod sabo. Kdor bi od daleč pogledal pod most, bi videl skozenj, tako močno sta se stisnila; samo če bi nekdo pomolil nos prav pod most, bi ju opazil.

Nenadno zgrmi po cesti ob njima kamion, nato še eden, in še in še... cela kolona. Čez čas presekajo hrup kamionov kriki povelj, kričanje in doklicavanje na daleč. Gato pokuka iz skrivališča pod mostom: V hrib proti hišam hiti nova skupina karabinjerov, po cestnih serpentinah pa se vlečejo v hrib kamioni, v katerih je vojak pri vojaku.

Čez čas se hrup motorjev in pokanje izplinjačev poleže. Vse kaže, da so se kamioni na vrhu ustavili.

Nato opazi Gato skupine vojakov, ki gredo v strelcih po hribu navzdol.

Še bolj se stisneta proti kotu in nape-to prisluškujeta. Gato ne vidi ničesar več. V ozračju še vedno odmevajo oddaljeni klici in kriki. Z dreves ob cesti pa spet zaslišita dobro znano sikanje, kateremu sta prisluškovala že ponoči v zanki. To

so Gatovi polhi, ki se ženijo in ob padcu z dreves močno zasikajo.

Tedaj zaslišita prav v bližini moško govorico, ki je vedno bolj glasna. Po govoru razbereta, da gre po cesti skupina mož, ki se jima naglo približuje. Nenadno zabobnijo po mostiču nad njima močni koraki. »Karabinjer ali vojak,« si misli Gato in s svojimi velikimi očmi gleda v strop.

Glasovi se spet oddaljujejo, koraki na mostu pa še vedno odmevajo, kakor da se nekdo sprehaja nad njima.

»Straže so razpostavili, teren preiskujejo,« ugiba Gato, ko mu udarjajo na ušesa klici straž, povelja in kričanje, ki ga je polna vsa okolica.

Tedaj se priplazi po jarku med travo velika temna kača. Ko ju zagleda, se ustavi, dvigne glavo in gornji del trupa, kakor da ju opazuje. Gato nalahno sikne proti njej. Kača se obrne in se odplazi po umazani travi nazaj, od koder je prišla.

Korake nad njima pa je v presledkih še vedno slišati. Nekdo se sprehaja zdaj po cesti, zdaj po mostu, zdaj postoji in čaka — — — Če bi skočil pod most, bi ju opazil — — — Morda bi se Štefan in Gato vrgla nanj, ga potegnili pod most in ga zadavila — — — Da, morda bi to tvegala instinktivno — — — v tistem hipu — — — toda zdaj nista mislila na to.

Gata začne lomiti kašelj. Zadržuje ga, toda vedno bolj ga duši. Nazadnje nalah-

Otrok in igra ter njegova nagnjenja

V prejšnji številki našega lista smo govorili o izbiri otroških igrac, danes pa bi se nekoliko pomenili o tem, kdaj in kako moramo nuditi otroku primeren čas za izživiljanje svojih osebnih nagnjenj.

Zahteva, naj bodo naši otroci poslušni, marljivi in lepega vedenja, je lahko sama po sebi ozkostrana in neprijetno zavdaja po preteklosti. V otroku se moramo navaditi gledati neločljivo celoto in vedeti, da ne živi samo v šoli in družini, temveč da rabi za svoj razvoj še drugo področje udejstvovanja. Poleg vsega, v čimer se mora otrok ravnati po odraslih in se podrežati, vidimo danes v njem še tudi osebo, ki ima tudi svoje lastne osebne težnje in svoja posebna nagnjenja. Če tako gledamo na razvijajočega se otroka, vidimo, v kako veliki meri grešimo nad njim doma in v šoli, če poznamo zanj le zahtevo po ubogljivosti in podrejanju, nič pa ne razmišljamo o tem, kaj je v tem našem otroku njegovega.

Otrokove osebne težnje in nagnjenja

Svoje osebne težnje in svoja lastna nagnjenja izraža otrok najbolj v igri in pri zabavi ter pri udejstvovanju po svojih lastnih interesih. Šola vsega tega ne more upoštevati v zadostni meri, ker velja več ali manj strogo določeni učni načrt in ustaljeni način dela. V toliko bolj pa bi moral nuditi otrokov izvenšolski čas dovolj priložnosti za to, da bi otrok svoje odvečne sile in moči pokazal in se lahko dovolj izživel v svojih osebnih nagnjenjih. Otrok rabi igro in zabavo, imel pa naj bi tudi svoje osebne interese. Jalo vo početje bi zato bilo misliti, da bo otrok lahko izhajal brez tega vsaj med šolskim letom. Otrok brez igre in zabave ne more v zadostni meri rasti. Stvar je torej zgolj v tem, ali mu bomo čas za igro in zabavo sami nudili, ali pa si ga bo jemal skrivaj. Če mu ga uvidevno nudimo sami, ne bo na škodo učenja in šole, če si ga pa bo jemal sam, bo njegov uspeh v šoli ogrožen. Le če bomo otroku nudili sami čas za igro, bomo lahko spoznali njegova nagnjenja in interese, ako si ga bo jemal sam, pa bo otrok nasproti nam zaprt.

Pri starejšem šolarju preraste potreba po igri vse bolj v potrebo po zabavi in udejstvovanju po izrazitih osebnih nagnjenjih in sposobnostih. Prav zaradi tega moramo v otrokovem interesu podpirati vsako njegovo težnjo po udejstvovanju na najrazličnejših področjih. Nesmiselno bi bilo, otroku pri tem staviti različne zapreke ali mu celo prepovedati sodelovanje v različnih prostovoljnih

Kako rastejo otrokom noge

Mlajši je otrok, hitreje mu rastejo noge. Tako na primer otroku med drugim in šestim letom zrastejo noge za eno številko v štirih do osmih tednih. Otroci od 6 do 10 let starosti potrebujejo večjo številko čevljev skoraj vsakih osem do dvanajst tednov. Pri otrocih od 10 do 12 let starosti moramo pregledati čevlje, če so dovolj veliki, vsakih dvanajst tednov, medtem ko pri otrocih od 12 do 15 let starosti vsakih šestnajst tednov. Otrokom, ki so starejši kot petnajst let, pa zrastejo noge za eno številko vsakih šest mesecev in tako rastejo tako dolgo, dokler se popolnoma ne razvijejo.

no zakašlja, posnemajoč sikanje polhov, ki mu je zvenelo v ušesih.

Nenadno se pojavi pred Gatom majhen, bel pes. Z nagnjeno glavo ga gleda, stoji in gleda. Gato pograbi kamen in ga vrže v psa. Pes steče na cesto, ne da bi zalajal. »Če bi pripeljali s sabo dobre policijske pse, bi le-ti planili na naju kakor volkovi,« se zamisli Gato. Sam spomin na policijske pse, kakršne so vodili po ljubljanskih ulicah, ga navda z grozo in mu povzroča pravo pravcato telesno bolečino.

Koraki nad njim se oddaljujejo in končno zamro. Klici in živžvi pa še vznemirjajo tišino dne, ki se koplje v sončni pripeki. Vseposvoda je vročina in žar dneva, samo pod mostom je hladno in mračno. Nenadno zabobijo kamioni, zasliši se hrup motorjev, ki z velikim ropotom spet zdrvi mimo mostiča.

Gato se splazi na rob svojega skrivališča. Ne v hribu in ne v gmajni ni žive duše. Vseposvoda mir, vročina žgočega pol dneva in oblaki prahu, ki so jih dvignili kamioni.

Ležita drug na drugem in čakata noči. Od nekdaj, najbrž od hiš na vrhu prinese veter hrup koračnic, ki jih oddaja radio.

»Če bi padel, glej da mi sezuješ desni čevlji! V njem je pet tisoč lir!« zašepeta Štefan s slabotnim glasom.

Gatu pohiti spomin k sestri: Fašisti so ji kot talca ustrelili sedemnajstletnega

akcijah, ki so sicer koristne, a starši mogoče smatrajo za nepotrebno, da se njihov otrok udejstvuje.

Smešni smo, če tega nočemo in branimo otrokom sleherno udejstvovanje v različnih akcijah v okviru šole, še bolj smešni pa smo, če branimo otroku lepo knjigo. Če si mora otrok leposlovne knjige izposojati na skrivaj, jih brati ob stalni spremljavi atlasa, ki je velik in lahko vsak hip prekrije tudi slabo plažo, smo storili večjo napako. Vem za niz primerov, ko so otroci dan za dnem lagali, da imajo šolske telovadbo, v resnici pa so hodili otroci k skupnemu delu, organiziranem v okviru šole. To delo je otroke združevalo in vzbujalo njihove interese. In zakaj so otroci lagali? Zato, ker bi jih starši sicer ne pustili, da se udeležujejo dela, ki jih zanima. Ali niso taki starši dvojno pogrčeni? Otroka so navadili lagati in zanemarili priložnost, ko bi lahko pokazali, da imajo dovolj razumevanja za otrokovo izvenšolsko udejstvovanje.

Starši včasih tudi veliko preresno presojo pomen šolskih spric. Seveda s tem nočemo trditi, da je za otroka šola postranska stvar in da ni njegovo zadovoljivo učenje poglavitna dolžnost. Toda pri vsem tem vendar ne gre za to, če bo dosegel v šolskih predmetih samo odlične, marveč za to, ali se bo usposobil, da bo v sebi dvignil svoje najbolj izrazite sile in svoja najkrepkejša nagnjenja, svoje največje sposobnosti in s tem uveljavil po končanem šolanju svojo osebo v svojo srečo in korist družbe.

Samo starši, ki bodo gojili v otroku potrebo po osebnem uveljavljanju, bodo preprečili v njem nevarnost, da se bo začel izživiljati za vsako ceno.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Čas prehladov je prišel

S hladnimi, deževnimi jesenskimi dnevi postaneta marsikomu vsakdanja spremljevalca tudi prehlad in nahod. Zato se je treba primerno pripraviti na hladni in vlažni jesenski čas. Menda ni treba, da si kar naprej tiščimo robec na nos, če pravočasno pomislimo na obleko, ki bo primerna času in vremenu.

Tanke perlonske ali druge plastične nogavice so kaj lepe na pogled, seveda pa so primerne le dotlej, dokler je zunaj lepo in ugodno vreme. V jesenski dež in snežne meteže pa bomo hodile s toplejšimi nogavicami.

Vse kaže, da se naš organizem v toplih poletnih dneh pomehkuži in se ne more takoj privaditi na nenadno vremensko spremembo, ki nastopi v jesenski dobi. Ker se v mislih ne moremo posloviti od poletja, navadno tudi pozabimo, da je treba pregledati, ali okna in vrata dobro zapirajo. Če bomo vse to pravočasno pregledali, bo manj prehlada zaradi prepaha, pa tudi kurjave bomo pozimi manj porabili.

sina. »To je bil krasen fant. Boljši kakor mi vsi! Kaj bi še bilo iz njega!« tako je rad ponavljal Gato. Preden so ga odvekleli na strelišče, je poslal mami obleko in perilo. Samo hlačke je obdržal za jama. V šivu suknjiča je bilo poslovilno pismo: »Mama, ne bodi žalostna. Tvoj — — —«

Ko je padla noč, je Gato zlezal izpod mosta. Štefan pa se še ganil ni. Ležal je kakor mrtev. Samo šepetaje je iztisnil iz sebe, da ne more — — — Noge so mu bile kakor iz lesa, kakor da niso njegove. Gato je ves dan ležal na njem, pa fant ni črnil niti besedice — — — otrpnil je. Gato ga je izvlekel izpod mosta, ga vzel v naročje kakor otroka in ga odnesel v gmajno. Taval je z njim po suhi planjavi in iskal potočka ali vode, da bi ga umil in odrnil. Štefan je bil majhen in suh, Gatu pa se je zdel težak kakor svinec. Polagal ga je na tla, ga drgnil, pa spet vzel v naročje in iskal vodo kakor davi gozd. Toda planjava je bila enolična, samo v smeri hriba in hiš je bilo nekaj upanja... Prinesel ga je pod hrib, tega svojega vodnika, nemočnega in negibnega. Potem pa je pohitel sam ob vznožju hriba na obe strani, obupno iščoč vode. Nazadnje je izsledil izsušeno strugo s kotanjami, polnimi mlakuž. Stekel je nazaj k prijatelju. Za hip se je v temi ustrašil, da bo zgrešil pot, toda ne da bi premišljal in se razgledoval, je pritekel naravnost k Štefanu.

Pri strugi ga je sezul, slekel in vsega

Skrbno čiščenje in dovoljno mazanje šivalnega stroja podaljša njegovo življenjsko dobo. Vendar ne smemo vbizrgavati olja kar v vsako odprtino. Premočno mazanje kaj hitro napravi madeže na blagu, ki ga šivamo. Za mazanje uporabljamo dobro olje, to je posebno olje za šivalne stroje. Če bo stroj pravilno čiščen in mazan, bo tekel tiho in bo lepo šival.

Pod ubodno ploščico, kjer je čolniček, se nabira veliko prahu in zato je treba ta del pogosto čistiti. Ubodno ploščo odvijemo z dolgim izvijačem. Preden pa začnemo pri stroju sploh kaj delati, ne smemo pozabiti odstraniti iglo in nogo, ker lahko kaj poškodujemo. Izvijač nastavimo natančno v zarezo na glavi vijaka, ker v nasprotnem primeru glavo poškodujemo in nam poškodovana glava trga blago. Prah odstranimo s čopičem. Novo blago pušča v sankah in čolničku tudi apreturo, ki deluje kot smirek in se zaradi tega čolniček kmalu obrabi. Ostanke niti, ki se kje zataknejo, povzročajo, da stroj slabo teče. Zato ga je treba temeljito očistiti. Če so strojni deli v redu, potem take majhne napake lahko naglo odpravite.

Pogosto trganje niti lahko povzroči netočno vdevanje ali pa prevelika napetost. Lahko je temu kriva tudi topa ali izkrivljena igla. Stroj lepo šiva samo, če je igla prav vsajena in če je vreteno v čolničku enakomerno navito. Vretenca ne navijaj-

Tudi šivalni stroj negujte!

te nikdar čez rob, ker se v tem primeru zlomi igla. Le-ta se tudi zlomi, če njena velikost ni v pravem razmerju z nitjo, tkanino ali s strojem. Nikdar ne šivajte debelejših tkanin z iglo, s katero šivate tanko blago. Pazite, da ne boste nikdar šivale prek bucik, s katerimi ste navdarile blago. Ko nehati šivati, ne potegnite blaga z močjo, saj tudi s tem iglo skrivite.

Če šiv ni enakomeren, pogledajte, kakšna je napetost niti. Če je nit iz čolnička ohlapna, nategnite gornjo nit, spodnjo spreminjajte samo v skrajnem primeru. Najprej kontrolirajte šive na krpici blaga, poskuse pa delajte z nitko druge barve, kot je blago.

Kadar stroj v splošnem slabo teče, je lahko vzrok preveč napet jermen ali pa je potreben generalnega čiščenja, kar pa lahko opravi samo strokovnjak. Če stroj pri šivanju izpušča ubode, pogledjmo šivanko. Morda je skrivljena, prekratka ali pa nepravilno vstavljena. Če uhaja nit iz igle pogosteje, je morda premalo niti in ko se ročica dvigne, jo potegne. Ko začnete šivati, potegnite skozi iglo toliko niti, da pri prvem obratu potegne nit zanko iz vretenca. Nato položite oba konca nazaj pod nogo.

Če se boste držale vsaj teh skromnih nasvetov, boste imele s svojim šivalnim strojem veliko več veselja kot jeze.

Strupi v kuhinji

»V vsaki kuhinji je laboratorij strupov!« je menil neki profesor na inštitutu za higieno živil.

Krompirjeva očesca vsebujejo na primer solanin, zelo nevaren strup; treba jih je torej izrezati pri lupljenju. Rabarbara je odlična za marmelado in kompote, toda njeni listi izzovejo nastanek ostrih kristalov kot steklo. Breskvine koščice vsebujejo nevaren strup, če so surove ali kuhane. Koščice česenj imajo v sebi cianovodikovo kislino.

Otemnelo maslo skriva v sebi akrolein, močan strup. Jajce se skuha v trdo v devetih minutah, če ga pa kuhaš še tri minute, bo nastala žveplovodikova kislina. Pri pogrevanju jedi se začnejo množiti mikrobi in bakterije, ki povzročajo številne neugodnosti v prebavnih organih, obolenja in slabost. Govorili bi še lahko o starem postanem mesu in ribah in mnogih strupih, ki se lahko razvijejo pri neprimernem pripravljanju jedil. Zato ni odveč, ako mlade gospodinje, ki še niso tako izvežbane pri pripravljanju jedil, vedno pomislijo na težke in včasih tudi usodne posledice, ki jih utegne imeti neskrbno pripravljena malica, kosilo ipd. Zastrupitve z živili so zahtevale že preneka- tero človeško žrtev.

Srečanje s starčkoma ju je poživilo še zaradi nečesa. Bila sta prvi živi duši, ki sta jih videla, in ki nista pripadali tropu njunih preganjalcev.

Glad se je oglašal vse bolj in bolj. Gato se je oprjel misli, da bi napadla kako hišo na samotni in se preskrbela s hrano, toda Štefan ni bil za to.

Po petih dneh sta se prebila v severna Brda. Tudi njuna javka je odpovedala. Izdajala sta se za nakupovalca živine in po samotnih kmetijah spraševala, ali imajo teleta naprodaj. Po dolgih procedurah, podobnih doživljanjem šestorice, so jima kmetje nazadnje zaupali in ju pripeljali v tolminsko četo.

Brez javke in brez specialke sta bila dva dni prej v četi kakor šestorica, ki sta jo nehote reševala, ker sta obrnila pozornost nase. Nehote in nevede sta prevzela breme hajke na svoja ramena.

Ko je nekega večera Gato pravkar končal s pripovedovanjem in je molk zajel temne sence, sklanjajoče se nad tabornim ognjem, je Igor vzkliknil z občudovanjem:

»Kampeljca pa sta!«

»Mi smo jo zaradi vaju tako krasno zvozili,« je rekel Dušan.

Črt je potrepljal Gato. Bila sta take volje kakor po prežiganju deske v trintrideseti, ko sta se od razigranosti spoprijela.

(Nadaljevanje sledi)

umil. Štefan je počasi spet oživljal. V boju ga ni nikdar zmanjkalo, toda tu so mu pošle telesne moči.

Tako je Gato rešil Štefana.

Okrog polnoči sta se odpravila iz tega nesrečnega okoliša, kjer so ju noč in dan lovili, a ju niso ujeli, četudi jim je obveščevalna služba dobro delala. Na kraju samem so se zbali ali pa bili mlačni, kakor karabinjer, ki je na straži zaspal. In tako Gatu in Štefanu niso uspeli zamašiti vseh izhodov.

Hodila sta počasi, trudna, lačna in pretresena. Pot in pokrajina sta jima bila kakor težke sanje. Sama sebi nista mogla verjeti, da sta spet svobodna. Šele zdaj sta čutila, kakšne muke sta prestala in v kakšni napetosti sta bila pod mostom in v zanki. O, samo čim dalj od tod! Samo čim prej!

V visoki furlanski koruzi sta srečala dva starčka.

»Od kod pa sta?« sta ju brez strahu ogovorila starčka.

»Vojna begunca iz Francije!«

»Kam gresta?«

»Proti Gorici. Je prava pot?«

»Prava!«

»Lačna sva in žejna!«

Starca sta jima dala polno pest cigaret in mleka. Kruha nista imela. Z mlekom sta si vsaj za prvi hip utešila žejo in glad. Po cigareti pa je bil Štefan kakor omamljen.

O kolobarju

Kolobar ni izum modernega časa, nore, prav sedanjí čas nanj pozablja. Pred 100 leti je bilo kolobarjenje še večjega pomena, kot je danes, kajti tedaj ni bilo gnojil, s katerimi bi bil kmet lahko popravl napake, ki jih je delal pri kmetovanju. Tedaj so s pravilnim in seveda le s pravilnim kolobarjenjem dosegli takšne pridelke, kot jih dosegamo danes z uporabo umetnih gnojil, toda ob slabšem kolobarjenju. Če bi pa tudi danes tako natančno kolobarili, kot so v starih časih, bi z gnojili dosegali mnogo večje pridelke.

Prijateljstvo in sovražstvo med rastlinami

Človek se je kaj kmalu prepričal, da mora menjavati posevke na njivi, če hoče doseči najvišje pridelke. Le tako lahko ohrani rodovitnost zemlje. To pa je glavni namen kolobarja: ob najvišjih pridelkih obvarovati bogastvo zemlje, da bodo

njivi le setve v čistini. To dokazujejo poskusi doma in drugod. Le žito, pomešano z metulnicami, daje v vseh pogojih večje pridelke kot v čistini.

Vzroki, ki odrejaajo, ali se posamezne rastline med seboj trpijo ali ne, so dvojni: notranji in zunanji. Pod zunanjimi razumem bolezní, škodljivce in plevel, ki ne dovoljuje setve prevečkrat na isto njivo. Pod notranjimi pa razumem nagnenje rastlin, da se med seboj trpijo ali sovražijo, bolje rečeno, strpnost in nestrpnost rastlin. Pravzaprav tudi ti vzroki niso sami rastlini morda genetsko pogojeni, marveč so izven rastline, seveda v tesni odvisnosti od fizioloških lastnosti rastlin. Odkod ta strpnost in nestrpnost rastlinam, to je problem, ki ga raziskuje že dolgo časa mnogo znanstvenikov. Kot povzročnika navajajo toksine, ki jih izločajo korenine nekaterih rastlin, pomanjkanje bakterij, ki bi te toksine lahko razkrojile, nadalje nekatere antibiotike, ki jih izločajo žive

orin, setev travne detelje, trznina, gnojenje z gnojili, izdelava gnoja iz slame, kompostiranje slame itd., toda potrebe naraščajočega prebivalstva tega ne dovoljujejo. Pravilno je pa, da kolobar kar se da poenostavimo. Da sejemo kar najmanj rastlin in le tiste, ki najbolj uspevajo. To pa še ne pomeni, da bomo njive enostavno spremenili v travnike, kakor menijo in tudi delajo nekateri. Odkod bomo pa dobili živež, od same živine ne moremo živeti. Prodajajo gnoj in seno —, kar dela le najbolj profitariski in zadolžen poljedelec.

Kolobarjenje je treba obnoviti

Na Slovenskem kolobarimo že 150 let. Travno deteljo sejemo že najmanj 70 let. V pogledu kolobarjenja Slovenija ni zaostala dežela, marveč stoji v vrsti za zahodnoevropskimi. S tem ne trdim, da vsi naši kmetovalci pravilno kolobarijo. Sila jih priganja, da delajo napake, da grešijo proti pravilnim načelom vrstenja, da od

zemlje več zahtevajo, kakor le-ta dati more. Na vasi redko najdemo stalni kolobar. Vzrok je zelo preprost. Premajhna površina njiv. Kmetovalec, ki ima komaj en in pol hektarja njiv, mora izkoriščati polje, kakor mu pač narekujejo potrebe. Vojna leta in obvezna oddaja so razmajale mnoge stalne kolobarje. Na splošno pa le moramo priznati, da se drži naš kmetovalec nekih pravil o pravilnem kolobarjenju. Natanko ve, da ne sme priti krompir več kot trikrat na isto njivo, da ne sme sejati žita več kot dvakrat, da mora za žitom saditi koruzo ali krompir. Če je kmetovalec le malo razgledan, v glavnem upošteva pravilna vrstenja poljščin, seveda so pa tudi izjeme, kjer pa je glavni vzrok neznanje.

Pri kmetovalcih si prizadevamo doseči vsaj to, da ne bodo delali prevelikih napak pri kolobarjenju. Če pregledamo kolobarjenje na naših kmetijah, tedaj opazimo, da si ljudje premalo zapisujejo, kaj je raslo to ali drugo leto na njivi. Pogosto niti ne vedo, kaj so sejali na njivo pred letom ali dvema. To se utegne bridko maščevati. Uvedba kolobarnih zapisov je tudi na kmetiji potrebna.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Kmetje in najemniki!

Na volitvah v kmetijsko zbornico bomo glasovali za

KMEČKO GOSPODARSKO ZVEZO!

zanamci imeli dovolj kruha. Ljudje in živali so si prijatelji ali sovražniki, prav taki so medsebojni odnosi tudi pri rastlinah. V prosti naravi se določene vrste rastlin družijo, druge pa se ne trpijo in ne marajo. Ta strpnost oziroma nestrpnost, če hočete, prijateljstvo ali sovražstvo, pride pri rastlinah do izraza bodisi, ko živi več rastlin skupaj v mešanici, ali pa, ko si sledijo druga za drugo. Poljedelec si prizadeva gojiti povečini eno samo rastlino na njivi, v travinju pa živi več rastlin v naravnih in močno razčlenjenih rastlinskih skupnostih. Koristne in plevelne rastline se družijo, kakor jim narekujejo mikroklima, način sprejemanja hranil in vode, izločki korenin in listov in humus, ki nastaja iz odmrlih delov rastlin.

Kjer žito ne uspeva zanesljivo v čistini, sejejo mešane setve (soržico n. pr.), da zmanjšuje tveganje pridelovanja. V ugodnih krajih pa dajejo največje pridelke na

rastline in ki različno delujejo na različne rastline, končno tudi pomanjkanje mikroelementov ali delovanje nekakšnih hormonov. V zadnjem času so dokazali, da humusne snovi vplivajo na rastlinsko življenje. Veliko vlogo igrajo ostanki korenin v zemlji; ko se ti razkrajajo, utegnejo nastati strupi, ki ne dajo rastlini živeti ponovno na istem mestu. Viliams pravi: nobeno živo bitje ne more živeti od lastnih odpadkov. Pri lanu povzročajo opešanos zemlje bakterije, ki razkrajajo pektin. Drugi opozarjajo na nekakšne auksine, snovi v tleh, ki pospešujejo rast (euzime, vitamine itd.).

Ko sestavljamo kolobar, moramo odbirati in razvrstiti rastline tako, da dobi vsak posevek pravo prejšnjo rastlino. Toda primernost neke rastline za predhodnico se v raznih okoliščinah spreminja in tudi zahteve rastline v pogledu mesta v kolobarju se zelo menjajo.

Proti utrujanju zemlje vrstitev rastlin

To so v glavnem vzroki, ki nas silijo, da sejemo rastline v natanko premišljenem zaporedju. Dejal sem, da je moral kmetovalec pred leti, ko še ni poznal gnojil, bolj paziti na red, po katerem je sejal posevke. Ko so gnojila zmagoslavno nastopila svojo pot, je marsikje zanemaril zakonitosti kolobarjenja, kar se mu sedaj maščuje. Zemlja se utruja, boleha. Zagospodaril je »prosto«, danes celo v naprednih zahodnoevropskih državah težko najdemo posestvo, ki bi imelo stalen »trden« kolobar. Pri nas je nekatero posestvo urejeno s stalnim kolobarjem. V svetu naletimo danes na dve gospodarski smeri: eno, ki teži k uvedbi pravilnega kolobarjenja, drugo, ki teži k monokulturom. Kolobar je podlaga gospodarskemu sistemu. Če se zaradi gospodarskih razmer mora spremeniti gospodarski sistem, to je način kmetovanja, se mora seveda spremeniti tudi podlaga, na kateri temelji ureditev kmetijskega obrata, se pravi poljski kolobar. Lahko trdim, da so se ogromne žitne in vse strogo na monokulturi sloneče farne preživele. Preveč rodovitne zemlje so uničili z njimi. Počasi prevladuje trezno in pošteno gledanje na zemljo, ki je in ostane naša rednica. Če jo bomo uničili, bomo uničili ljudstvo, ki na njej živi. Na drugi strani pa se število kmetijskih obratov, ki so bili usmerjeni v zadovoljevanju vseh lastnih potreb, tudi krči pod težo gospodarskih razmer in pomanjkanja delovne sile.

V zahodni Evropi že resno razpravljajo o vprašanju, ali je mogoče kmetovati brez živine in gnoja ali ne. Na Švedskem po nižinah že močno kmetujejo brez živine. Nemci jih skušajo posnemati. Uvajajo nekakšno moderno žitno gospodarstvo ob stremljenju, da vendarle ohranijo rodo-

vitnost zemlje nepoškodovano. V ta namen sejejo travno deteljo, uvajajo trznino, ki jo je napredno kmetijstvo zavrglo kot nepotrebno, in gnoj si pripravljajo iz slame. Slamo enostavno puste na njivi, da strohni, nato pa jo podorjejo skupno z izdatnimi odmerki gnojil. Ta tendenca razvoja prav gotovo ni zdrava in za nas ne pride v poštev. V kapitalističnem svetu se spričo svetovne trgovine to dogaja. Toda to je enostavno ekstenziviranje kmetovanja in kam bomo prišli, če bi se vsi kmetovalci odločili za kmetovanje brez živine. Strokovno je nemogoče ohraniti zemljo rodovitno tudi brez gnoja. Na razpolago so nam tehnični ukrepi: setev pod-

Glasovnica za volitve v kmetijsko zbornico

V nedeljo bomo šli na volišča in oddali glasove za nove krajevne kmečke odbore, za odbore okrajnih kmečkih zbornic in za občni zbor kmetijske zbornice. Izmed vseh strank in volilnih skupnosti, ki se potegujejo za naše glasove, pride za nas v poštev le ena sama skupina, to je volilna skupnost »Kmečka gospodarska zveza«. Zato ne pozabimo, da moramo vzeti na volišče tudi pravo glasovnico, kakršno prinašamo na tej strani. Izrežite jo točno po zgornji in levi črti ter jo zloženo vtaknite na volišču v kuverto, ki jo vam bo dala volilna komisija. Velikost glasovnice je po zakonu točno predpisana, zato je treba pri izrezavanju paziti na določeno črto, ker bi postala glasovnica v nasprotnem primeru lahko neveljavna. Prav tako postane glasovnica neveljavna, če ji na sprednji ali na zadnji strani pripišemo kakšen nadaljnji tekst.

„ORTSBAUERNAUSSCHUSS“

„Kmečka gospodarska zveza - Bauern-Wirtschaftsbund“

„BEZIRKSBAUERNKAMMERAUSSCHUSS“

„Kmečka gospodarska zveza - Bauern-Wirtschaftsbund“

„VOLLVERSAMMLUNG DER LANDWIRTSCHAFTSKAMMER“

„Kmečka gospodarska zveza - Bauern-Wirtschaftsbund“

Na Poljskem bodo podjetja upravljali delavci

Spremembe v državnem gospodarstvu, ki jih je napovedal predsednik vlade Gomułka takoj po prevzemu oblasti, se po-

Svica poziva: Rešite mir!

(Nadaljevanje s 1. strani)

na Egipt tudi sokrivi na krvavih dogodkih na Madžarskem, medtem ko so v arabskih deželah razstrelili angleške naltovode in tako izpričali svojo solidarnost z napadenim Egiptom v boju proti anglo-francoski agresiji.

Čeprav je prišlo na Madžarskem do več ali manj splošne pomiritve in je trenutno morda tudi stanje v Egiptu podobno nekakšnemu premirju, pa je položaj v svetu slej ko prej negotov in je Svica predlagala štirim velesilam in Indiji, naj bi se vladni šefi omenjenih dežel sestali na konferenci, da »rešijo mir«.

lagoma začenjajo uresničevati. Tako imenovana vladna komisija za vprašanja delavske iniciative je namreč proučila predloge vlade o nadaljnji razširitvi pravic industrijskih podjetij in načela volitev, organizacije in dejavnosti delavskih svetov. Pričakujejo, da bodo v kratkem začeli veljati tozadevni ukrepi, s katerimi bo šla Poljska pomemben korak naprej na področju delavskega samoupravljanja.

Delavske svete bodo ustanovili v državnih industrijskih in gradbeniških podjetjih ter na kmetijskih posestvih. Voljeni bodo za dve leti in bodo svoje sklepe sprejemali samo na javnih sestankih. Tako bodo imela podjetja večjo samostojnost pri načrtovanju investicij, pri zaposlitvi delavcev in pri uporabi finančnih sredstev.

Iran je napovedal boj proti boleznim

V raznih deželah, ki so bile ali so še pod nadzorstvom posameznih velesil, je razvoj splošno zaostal. To se opaža v dotičnih pokrajinah na gospodarskem področju, v kulturnem življenju, pa tudi v splošni civilizaciji, med katero spada prav tako zdravstveno stanje. Razumljivo je, da morajo take dežele potem določiti ogromna sredstva za odpravo splošne zaostalosti in mora ljudstvo, ki se končno le osvobodi tujega nadzorstva, skozi dolgo vrsto let žrtvovati ves svoj narodni dohodek, da si polagoma utre pot med omikane narode in razvite dežele.

Med dežele, ki z velikimi stroški odpravljajo zaostalost, spada tudi Iran, kjer so se odločili za obsežne akcije prav na

zdravstvenem področju. Izdelali so poseben sedemletni načrt, po katerem nameravajo izboljšati zdravstvene razmere v državi in so v ta namen predvideli okoli 75 milijonov dolarjev. Od te vsote bodo 30 milijonov porabili za ureditev zdravstvenih centrov, bolnišnic, klinik in vaških dispanzerjev, ostalih 45 milijonov pa za boj proti nalezljivim boleznim.

Nad 75.000 brezposelnih

Koncem meseca oktobra je znašalo skupno število pri posameznih delovnih uradih javljenih brezposelnih 75.257. Med njimi je bilo 28.563 moških, to je 38 odstotkov celotnega števila. V primerjavi s koncem septembra se je število brezposelnih zvišalo za 8094 oseb ali 12,1 %. Kljub temu pa je število brezposelnih napram oktobru lanskega leta za 2598 oseb ali 3,3 % manjši.

Posamezne zvezne dežele so javile naslednje številke o stanju brezposelnosti: Dunaj 29.602, Nižja Avstrija 12.721, Zgornja Avstrija 11.038, Štajerska 9224, Koroska 4384, Tirol 4004, Salzburg 2723, Gradišćanska 1065 in Vorarlberg 496 oseb.

Prirastek prebivalstva v SZ in ZDA

Prebivalstvo Sovjetske zveze je znašalo po cenzusu aprila 1956 okoli 200,2 milijona ljudi, medtem ko imajo Združene države Amerike po podatkih sredi leta 1955 165 248 000 prebivalcev. V Sovjetski zvezi sta po teh podatkih v primerjavi s predvojnimi časom znatno padli tako rodost kakor tudi umrljivost.

Primerjava med SZ in ZDA kaže za 1000 prebivalcev naslednjo sliko.

	SZ	ZDA
rojenih	25,6	24,6
umrlih	8,4	9,3
naravni prirastek	17,2	15,3

Iz teh podatkov je razvidno, da je rodost v ZDA nekoliko manjša kot v SZ, toda hkrati je treba ugotoviti, da je umrljivost v SZ manjša, kar ima za posledico, da je naravni prirastek prebivalstva v SZ večji. To pomeni, preračunano na milijone, da se je n. pr. število prebivalstva v ZDA lani povečalo za približno 2,5 milijona ljudi, v Sovjetski zvezi pa za okoli 3,4 milijona ali za 0,9 milijona več na leto.

Arabskim beguncem grozi lakota

Skoraj milijon arabskih beguncev, ki so bežali pred nasiljem iz Palestine, biva v posameznih arabskih deželah, kjer je njihova usoda negotova in žalostna. V glavnem so navezani na pomoč, ki jo jim več ali manj nudi posebna begunska ustanova Združenih narodov. Njihov položaj se je vsled sedanjih bojov na Bližnjem vzhodu še poslabšal in je tudi vodja komisije Združenih narodov za pomoč arabskim beguncem opozoril glavno skupščino OZN na brezupne razmere, v katerih se ti ljudje nahajajo in da jim grozi lakota.

Obeta se zgodnja in mrzla zima

Dunajski meteorološki časopis »Wetter und Leben«, katerega izdaja meteorološko društvo, je objavil dolgoročno vremensko napoved za letošnjo zimo 1956/57. To dolgoročno vremensko napoved je za ta časopis izdal znani strokovnjak meteorolog dr. V. Manohin.

Napoved se glasi: Zima bo dolga in zgodnja, zelo hladna. Višek mraza bo že v decembru ali pa najkasneje v januarju. Pozneje oziroma v februarju se pričakuje omiljenje, ki bo dvignilo srednjo mesečno temperaturo skoro do normale. Celotno razdobje od novembra do marca bo imelo povprečen odklon temperature od normale med -3,6 in -4,7 stopinje Celzija, najhladnejši mesec (to je december

ali januar) pa med -5,0 in -8,0 stopinje Celzija, kar pomeni že prav ostro in hudo zimo. V februarju pa se bo zmanjšal temperaturni odklon najmanj do 1,4 stopinje Celzija.

Glede snežnih razmer je povedano tole: Količina padavin bo v povprečju pod normalo, vendar je pričakovati krajša razdobja, ko bodo padavine zelo obilne, tako da je tudi v nižinah računati z obilnimi padavinami v posameznih obdobjih. Seveda pa je pri tej dolgoročni vremenski napovedi treba upoštevati lego določenega kraja, ker povsod ostrina mraza ne pride v enaki meri do izraza. Eno pa drži, da bo zima v primerjavi z drugimi zimami letos huda, hladna in dolga.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Sobota, 10. november:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 18.10 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 20.16 Petje.

Nedelja, 11. november:

6.10 Godba na pihala — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Melodije, ki nikdar ne zatonejo — 11.05 Veselo petje, veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Ritmični cocktail — 18.30 Virtuozna klavirska glasba — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.15 Velemesta ponoči. Rim od osmih do osmih.

Ponedeljek, 12. november:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas (slov.) — 16.00 Podeželjski venček — 18.45 Ko b' sodov ne b'lo (slov.) — 20.16 Vzemi stvar z lahke strani.

Torek, 13. november:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zdravniki v boju proti bolezni in smrti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospo-

dinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Vsak po eno (slov.) — 15.30 V tričetrtinskem taktu — 16.40 Oddaja za žene — 20.16 „Siegfried“, opera.

Sreda, 14. november:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Poje „Planinski okter“ (slov.) — 15.45 Glasba — 17.15 Lepa pesem — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 V 3/4 taktu.

Četrtek, 15. november:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Jaz pa navado očeta imam. Iz glasbenega in pesniškega ustvarjanja Pavla Kernjaka (slov.) — 15.45 Oddaja za žene — 18.45 Oddaja za kmete — 20.16 Veselo srce — vesela misel.

Petek, 16. november:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Trdi orehi (slov.) — 15.30 Glasba na tekočem traku — 16.30 Otroci, mi pojemo — 18.45 Igra Avsenikov kvintet — 20.20 Tragedija „Edip na Kolonosu“.